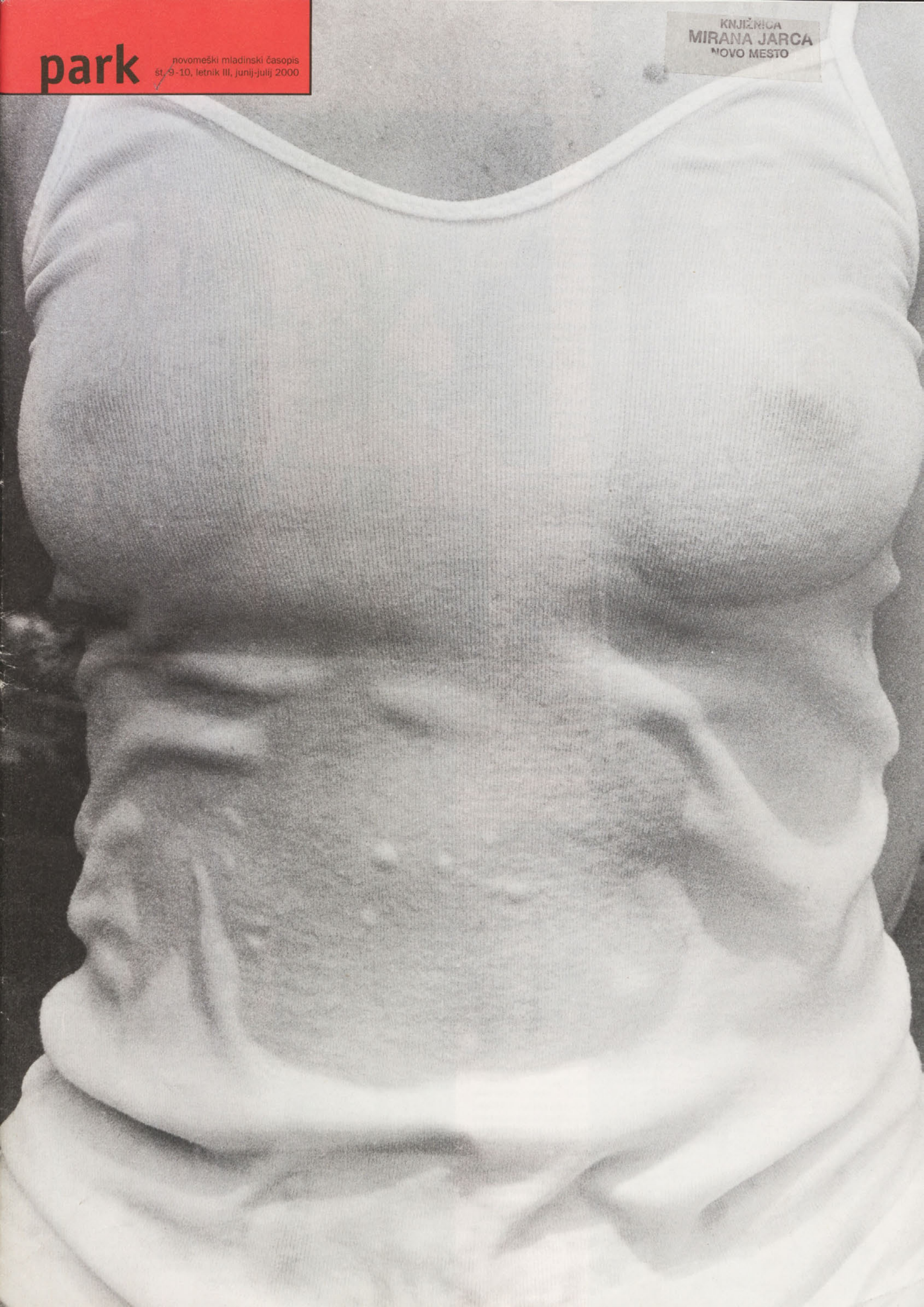

park

novomeški mladinski časopis
št. 9-10, letnik III, junij-julij 2000

KNJIŽNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

Slovenska športna javnost je doživela veliko presenečenje, ko so novomeški košarkarji iz boja za naslov državnega prvaka izločili Union Olimpijo. O tem, kaj to pomeni oziroma ne pomeni za slovensko košarko, je bilo v preteklem mesecu in pol že veliko zapisanega in še več povedanega. Dejstvo, ki ostaja, je, da je KK Krka Telekom novi državni prvak v košarki, ki bo v naslednji sezoni kot edini slovenski predstavnik igral v elitni evropski ligi, Suproligi. In prav ta *dogodek* je tisti, za katerega močno sumimo, da bo kljub možnim negativnim posledicam pozitivno vplival na življenski bioritem Novega mesta v letu 2000 in naprej.

Ko govorimo o *Dogodkih* v našem mestu, se mimogrede spomnimo na pisatelja (zdravnika in freudovca) Slavka Gruma, ki je del svojega plodnega življenja preživel v Novem mestu. Očitno dovolj dolgo, da se je za vedno zapisal v kolektivno zavest Novomeščanov, ki smo ga velikodušno in brez zadržkov sprejeli za svojega, kot smo to storili z mnogimi znamenitimi Slovenci. Prav tako smo za svojo vzeli njegovo kapitalno grotesko, *Dogodek v mestu Gogi*. Pri tem smo šli tako daleč, da je mesto Goga postalo sinonim za Novo mesto, pa čeprav je menda imel Grum v mislih Litijo, oziroma je Goga mišljena kot metafora za vsa mala provincialna mesta. Identifikacija je še posebej zanimiva, ker Grumova Goga zagotovo ni mesto, s katerim bi se kdor koli hotel iz prve identificirati. Še več, literarna Goga je mesto, kateremu bi se v realnosti vsak prisrben »človek že od daleč izognil v velikem loku. Vprašanje, zakaj je sploh prišlo do identifikacije, je sila zanimivo, vendar o tem morda drugič. Naj povemo le to, da Novomeščani, ki svojemu mestu pravimo Goga, s tem ne pomislimo vedno na nekaj, kar je nujno negativno. V večini primerov gre le za črni humor, samoironijo in izpiljen občutek za morbidnost. Vendar so to pozitivna stališča z zdravilnim, osvobajajočim učinkom. Goga v tem primeru ni več Grumovo »horror« mesto, ampak ljubkovalno ime za naše mesto, naša mala lokalna finta, lokalni vic, ki je postal uspešnica. Če boste tisočkrat vprašali pristnega Gogovca, ali kaj dogaja v Gogi, vam bo tisočkrat odgovoril, da nič. Ali pa vam sploh ne bo odgovoril, ker tako ali tako nihče ne pričakuje odgovora, ker je tako in tako že od nekdaj jasno, da »nič dogaja«. Toda, ali to pravilo še vedno velja? Je Goga sploh še Goga?

Za Schopenhauerja je »volja« tista sila, ki vleče kamen k zemlji ali ki obrača magnet k severnemu polu. Volja na sebi je neutemeljena, ker ni podvržena načelu razloga; je brez opredeljenega smotra, pomeni naš inteligibilni značaj, pravo stvar na sebi, brezkončno hotenje. Ovira hotenju je trpljenje; dosega cilja bi bila zadovoljitev, sreča. Ker pa je naša volja, celo volja same narave, neprestano ovirana, je vse življenje trpljenje in sicer toliko močnejše, kolikor bolj inteligentna je trpeča stvaritev. Najbolj torej trpi genij in Grum je to brez dvoma bil. Bil je tudi freudovec, ki pa je imel preobčutljiv želodec za psihopatologijo vsakdanjega življenja. Zato je postal umetnik. Grumu se umetnost skupaj s Schopenhauerjem izkaže za odrešenico človeka od življenjskega nemira in trpljenja, pa čeprav le prehodno, za kratke trenutke.

Tudi v »Dogodku v mestu Gogi«, Grum ni mogel mimo svoje standardne osebe umetnika in njegovih travmatičnih stanj. Slikar je edina oseba v drami, ki je do konca ohranil upanje in s tem voljo do življenja, pa čeprav z izdatno pomočjo alkohola. Ko je bilo v Gogi vsem že jasno, da se ni zgodil noben dogodek, ki bi prevetril zadušno mesto, da sta bila umor prostitutke in požar le plod nevrotične domišljije prebivalcev, takrat pijani Slikar v deliriju zaključí dramo z besedami: »Gori! Gori! Ves Breg je že v ognju!...Morebiti se bo zdaj zaživeló kako drugače, morebiti nastopi kaj drugega – novo, svetlonovo življenje.«

Govorjenje o tem, da se v Novem mestu nič ne dogaja, ni v skladu z dejanskim stanjem stvari. V resnici se dogaja veliko in kot kaže, se bo dogajalo še več. Pred tremi meseci je le malokdo pomislil, da bi lahko novomeški košarkarji osvojili naslov državnega prvaka in da bodo naslednjo sezono igrali v Suproligi. Zagotovo je to *dogodek*, ki bo za vedno vtisnil pečat mestu. Mi si zaradi tega seveda ne ometamo »novo, svetlonovo življenje«. Upamo lahko le, da bo ta *dogodek* za sabo potegnil pozitivne učinke za mesto. Morda pa se bo kdo v imenu rekreativnega športa končno spravil k obnovi igrišč na Loki. Loka, zibelka novomeške košarke, je bilo rečeno v poraznem stanju, kar ni ravno v ponos mestu. Torej: namesto svetlonovega življenja, svetlonova igrišča.

Damir Skenderović
damir.skenderovic@drustvo-dns.si

On the top!

Dagmar Drazovič, Dejan Jevtovič, Ervin Taraniš, Simon Petrov, Matjaž Smodiš, Zoran Viskovič, Samo Grum, Dragiša Drobniak, Aleksandar Stakič, Samo Majerle, Mirko Ščekič in Ivo Nakič. To so igralci novomeškega košarkarskega kluba Krka, ki so s trenerjem Ivanom Sunaro in njegovim pomočnikom Antejem Perico presenetili slovensko in evropsko košarkarsko javnost, ko so nepričakovano postali slovenski državni prvaki. Tako so prvič v samostojni Sloveniji na vrhu premagali Olimpijo in se uvrstili v najelitnejše tekmovanje košarkarske zveze FIBA.

V polfinalu so se novomeški košarkarji pomerili z dosedanjim državnim prvakom Olimpijo. Ljubljancani niso mislili na nič drugega kot na finale z Laščani. Novomeščani so podcenjevanje izkoristili in prvič premagali slovito Olimpijo.

Prav tako so storili tudi v Novem mestu pred prepolno dvorano Marof. Zmagoviti koš je dve sekundi pred koncem dosegel Simon Petrov in tako »Krkaše« popeljal do finala.

Pred prvo tekmo z Laščani so strokovnjaki pripisovali več možnosti »Krkašem« zaradi nekaterih poškodovanih v moštvu Laščanov. Tako je tudi bilo: zmaga je bila rezultat odlične skupne igre, v kateri se je odlikoval Drobniak, ki jim je nasul kar 28 točk. Smodiš (na sliki) je redko prišel do meta, saj se je obramba Laščanov osredotočila nanj.

V finalu so sledile še tri tekme (igrali so na tri zmage); prvo so na domačem igrišču izgubili, dobili pa naslednji dve in postali državni prvaki. Ivo Nakič (na sliki), ki se je posebej izkazal na tretji tekmi z značilnim metom z razdalje, je tako postal državni prvak že v četrtri državi (SFRJ, ZRJ, Hrvaška in Slovenija)...

Veselja po tekmi ni manjkalo; gledalci, ki jih je bilo toliko, da so pred dvorano postavili ekran za vse, ki so ostali brez kart, so vdrlí na parket in se skupaj z igralci veselili do poznih ur.

Prepolna dvorana Marof z zvestimi navijači, ki so košarkarje spremljali na vseh tekmah finala.

Srečni Smodiševi: Matjaž, Andreja in mali Kristjan. Prve besede mame Andreje po poroki so bile: »Veš, Kristjan, sedaj je tudi tvoja mama Smodiševa.«

Besedilo in fotografije: Peter Klinc

Simon Petrov, košarkar Krke Telekoma

»Najlepše je igrati v Novem mestu, pred polno dvorano svojih navijačev«

V torek, 16. 5. 2000, so košarkarji novomeške Krke Telekoma na četrti tekmi finala tretjič premagali ekipo Pivovarne Laško in tako osvojili naslov državnega prvaka Slovenije v košarki. Na tej, za Novo mesto zgodovinski tekmi, je blestel 24-letni Novomeščan Simon Petrov, ki je bil z 21 točkami in 9 skoki tudi najboljši igravec tekme. Za 190 cm visokega organizatorja igre se je tako končala izredno uspešna sezona, v kateri se je dokončno uveljavil kot eden najboljših slovenskih košarkarjev. Kljub temu, da se je njegova kariera odvijala v senci moštvenih kolegov Smodiša in Nakića, in kljub temu, da so bile njegove kvalitete mnogokrat po krivici prezrte s strani strokovne in laične javnosti, se Simon Petrov ni dal zmešati. S trdim delom, vztrajnostjo in potrpežljivostjo je dokazal, da gre v njegovem primeru za »potencial«, na katerega bosta v prihodnje morali resno računati tako slovenska kot evropska košarka.

Kdaj se je začela tvoja »košarkarska pot« ?

Košarko sem začel igrati v šestem razredu, in sicer na OŠ Katja Rupena (danes OŠ Center), seveda je bila prej še ulica...

Zakaj košarka?

Pritegnila me je že, ko sem jo igral kot »mulc« na ulici, kasneje sem v njej odkrival vedno več stvari in izzivov, ki so me privlačili in zaradi katerih sem vztrajal oziroma še vedno vztrajam.

Kateri trener je imel nate kot igralca največji vpliv?

To je zagotovo Slavko Kovačević. On je tisti, ki je iz mene naredil igralca, kakršen sem danes. V bistvu še vedno sodelujeva, ker imam z njim samostojne treninge. Za vse sem mu zelo hvaležen.

Si imel kdaj idola?

Niti ne. Kot igravec pa mi je najbolj všeč Michael Jordan.

Življenje športnika?

Verjetno se marsikomu zdi naporno in težko, še posebej zato, ker je veliko odrekovanja. Osebnost še vedno rad treniram in mi je to v veselje in zabavo.

Kako je s poškodbami? Težka poškodba lahko v trenutku ogrozi kariero in izniči vse dotodanje delo športnika. Po poškodbi se je tudi težko »vrniti«, kar ve vsak, ki se je kdaj ukvarjal s športom. Ali je morda strah pred poškodbami dejavnik, ki je vedno prisoten v tvoji glavi?

Strah pred poškodbami je prisoten, vendar poskušam ne razmišljati o njih. Poskušam se osredotočiti le na trening in igro, hkrati pa upam, da težjih poškodb ne bo. Manjšim poškodbam se ni mogoče izogniti: zvini gležnja, razbita arkada...

Kako se počuti igravec, ki ni deležen podpore s strani trenerja in lahko zaradi tega na tekmi prebije manj časa na parketu, kot bi si realno glede na kvaliteto zaslužil?

Občutek ni ravno dober. Včasih trener gleda na tvojo igro drugače kot ti sam. V tem primeru se poskušam prilagoditi, mu dokazati svojo kvaliteto in si pridobiti njegovo zaupanje. To sicer ni vedno lahko, vendar se mi je pri zadnjih dveh (Ljubojevič, Sunara) na koncu uspelo dokazati, tako da sta za dober rezultat morala računati name.

Recimo, da trener »forsira« drugega igralca namesto tebe...

Seveda me to moti, različnim trenerjem so všeč različni igralci... Takrat je treba pač potrpeti in verjeti vase. Na igralcu je, da se dokazuje, da na igrišču pokaže svoje kvalitete. Resda je to težko, vendar druge ni. Pomagaš si lahko le sam.

Načeloma naj bi pri trenerju prevladovala strokovnost?

Tako je. Gledati moraš na to, kar on zna in kaj dela v košarki. Moraš ga poslušati in upoštevati njegova navodila ter se ne ozirati na drugo.

Igralec v bistvu ni v poziciji, ko bi se lahko upiral trenerju?

V ekipi je dvanajst igralcev, ki imajo različne poglede na igro. Zato je pomembno, da ima trener avtoriteto, s katero uveljavi svojo vizijo igre. Za ekipo ni dobro, če se igralci vtikajo v trenerjevo delo.

Vendarle se zdi, da imajo nekateri igralci pri trenerju večje privilegije kot drugi. Ali je pri vas Ivo Nakić takšen primer?

Na igrišču smo vsi enaki. Je pa res, da ima mogoče Ivo pri trenerjih večjo avtoriteto, kar je po svoje razumljivo glede na izkušnost in vse lovorike, ki jih je v svoji karieri osvojil. Ne bi pa rekel, da ima kake posebne privilegije.

Kako ste se to sezono igralci razumeli med sabo?

Mislim, da smo se razumeli zelo dobro. Kdaj pa kdaj pride tudi do konfliktov, vendar se tega ne sme čutiti na igrišču.

Kaj pa incident v Laškem na relaciji Nakić-Grum? Tvoj komentar?

Kaj bi komentiral (smeh). To pač ni bila poteza za na igrišče. Kot sem že rekel, se konfliktov ne sme čutiti na igrišču. Po tekmi je dovolj časa, da se zadeve uredijo in stvari postavijo na svoje mesto.

Se ti zdi, da je sedanje vodstvo kluba sposobna izpeljati projekt Suproliga?

Mislim, da je vodstvo v sodelovanju s sponzorji sposobna zelo uspešno izpeljati ta projekt. Res je, da letos niso imeli sreče pri nakupih igralcev, še posebej ne s centrom...

...niti prejšnja leta ne...

Rekel bi, da predvsem letos.

V kuloarjih se govori, da vodstvo ni bilo vedno korektno do tebe?

Če bomo vsi opravljali svoj posel korektno, potem bo vse v redu.

Torej te bomo naslednjo sezono še vedno gledali igrati v dresu KK Krka Telekom?

Ni še gotovo, da bom ostal. To je stvar dogovora. Osebnost bi rad ostal in mislim, da bi bilo to dobro tako za klub kot zame.

Verjetno si dobil kakšne ponudbe tudi iz drugih klubov?

Moj agent je v kontaktu z več klubi, ponudbe prihajajo tudi iz tujine, vendar je še prezgodaj za kakšne konkretne dogovore.

Kakšna je danes tvoja »cena« na košarkaškem trgu?

O tem rajši ne govorim.

Načrti za prihodnost?

V košarki bi rad dosegel vse, kar je mogoče, predvsem pa bi se kot igravec rad uveljavil tudi v Evropi.

NBA?

Seveda si želim igrati v najmočnejši ligi na svetu, vendar pa so to zaenkrat le sanje.

Katera tekma ti je najbolj ostala v spominu?

Najbolj pri srcu mi je tekma z Olimpijo, ko smo jih izločili iz boja za naslov državnega prvaka in pa tekma, ko smo premagali Pivovarno Laško in postali prvaki.

Kakšni so bili občutki po osvojitvi naslova državnega prvaka?

Vsi smo bili zelo veseli, vse je bilo super, zlasti zato, ker je bilo celo mesto z nami. Vsi so nam čestitali, kaj naj rečem, bilo je fantastično.

Torej si zadovoljen z novomeško »publiko«?

Vsekakor. Najlepše je igrati v Novem mestu, pred polno dvorano svojih navijačev. Takšnega vzdušja, kot je bilo na zadnji tekmi, nisem doživel še nikjer. V dvorani praktično ni bilo človeka, ki bi sedel, vsi so navijali stoje...

Pogovarjal se je Damir Skenderović
fotografije Peter Klinc

Napolnimo avtobuse našega mesta

Tomaž Levičar
341.541@insert.si

Modra je odločitev prejšnje jeseni, da Novo mesto dobi javni mestni avtobusni promet. Toda v zadnjih mesecih smo se jih bolj navadili gledati kot pa se z njimi voziti, kajti le malo meščanov je v njih ugledalo rešitev lastnega problema mobilnosti. Za nekatere so pač prišli kot edina možnost prevoza, za skoraj nikogar pa danes boljša možnost. Prizori z nič, enim, morda dvema potnikoma v avtobusu so zato še danes pogosti, kakor pa bo tudi ostalo, če mesto ne bo uveljavilo nekaterih ukrepov avtobusnemu prometu v prid. Cilj je seveda, da postanejo avtobusi znotraj prostora mesta rabljena alternativa avtomobilom, da jih celo nadomestijo. Avto je sovražnik mesta, zato mu napovemo vojno in smrt. Avtobusi so eno naših orožij.

Že preden so se avtobusi pojavili na novomeških cestah, je bilo jasno, da je zadržkov za njih uvedbo kar nekaj. Eden sila splošnih je navezanost Slovencev na avto, saj je ta njegov statusni simbol, identifikacija, izraz njegove duhovne plitvine in razsežnosti materialnega bogastva, zanj je kot kak otrok, s katerim se očetovsko postavlja pred soljudmi in zaradi katerega si iz meseca v mesec odplačujoč kredit odžira od že itak gladnih ust ter ga iz dneva v dan skrbno lošči, kot bi ne imel pametnejšega dela. Zdi se, da ga ima še najmanj zaradi njegove uporabne vrednosti. Gre za nekakšno patološko razmerje, ki ga spodbuja tudi s slo po profitu hranjeno marketinško bombardiranje avtomobilskih tvrdk, ki mimogrede vrivajo v medčloveške odnose še zavist, tekmovalnost in individualizem.

Novo mesto samo pa ima tudi probleme bolj urbane, fizične narave. Eden teh je relativno razpršen urbani vzorec, pri čemer je dodatno pomembno, da večino prostora mesta zaseda stanovanjska zazidava nizkih gostot – naselja enodružinskih prostostojećih hiš, kar je zaradi iz tega nastalih večjih razdalj neugodno za privlačnost sistema avtobusnih postajališč. Strokovnjaki v svetu ocenjujejo, da mora biti gostota poselitve okoli 100 ljudi/hektar, da bi poselitev mogla podpirati javni avtobusni mestni promet, ki bi bil sposoben lastnega preživljanja. V našem mestu smo daleč od tega. Vsled take poselitve našega mesta je gravitacijsko zaledje potnikov posameznega avtobusnega postajališča znotraj neke smiselne, denimo 5 minutne peš izohrone, sila skromno. Povrh tega pa je tudi število prebivalcev mesta, okoli 22.000 ljudi, bolj ali manj na robu smiselnosti uvajanja tovrstnega prometa, v kolikor je v njem vsaj kanček komercialne intence. Tudi cestno omrežje mesta brez štiripasovnic, ki bi omogočale pas, rezerviran za javni mestni promet, ni ugodno, pri čemer pa moramo pristaviti, da bi povečana uporaba avtobusnega prometa zmanjšala količino osebnih avtomobilov na cestah ter jih s tem napravila pretočnejše.

Vsekakor bo v prihodnje potrebno usmerjati urbani razvoj mesta tudi v skladu z zahtevami avtobusnega mestnega prometa, predvsem kar se tiče lokacij pozidave, njih gostote, vsebin znotraj peš dostopnega območja, ustrezne razporeditve rabe površin nasploh ter cestnega omrežja.

Diletantski začetek

Toda tudi ob uvajanju avtobusov v mesto so bile storjene napake. Pomislimo samo, da se mesto skupaj s koprskim podjetjem I&I d.o.o., ki ima koncesijo za avtobusni mestni promet, ni odločilo za nobeno omembo vredno promocijsko akcijo. Izvzemši par neproduktivnih in nepriljubljenih razgovorov odgovornih v novomeških medijih ter dveh površno oblikovanih zloženkov z vrisanimi progami in voznimi redi, ni bilo storjeno nič. Ob 150 milijonih tolarjev, kolikor jih mesto da za javni promet letno (dobrih 400.000 sit/dan), bi par milijonov tolarjev za promocijo ne pomenilo omembe vrednega stroška, pa še ta bi se hitro poplačal v smislu večjega števila potnikov. Priložnost za popravilo te napake bo pred letošnjo jesenjo. Omenimo še, da so meščani imeli le en teden zastoj vožnje ob uvedbi avtobusov, kar po zagotovilih psihologov, očitno so odgovorni na posvet z njimi pozabili, ni niti približno dovolj. Tudi resnega, še manj pa učinkovitega dogovora z novomeškimi podjetji, ki bi s svojimi sredstvi pomagala k (p)oživljanju avtobusnega prometa ni bilo. Prav tako mesto ni izvedlo raziskave o tem, kam gravitirajo prebivalci posameznih mestnih predelov, kdo, kje in kdaj je pripravljen uporabljati avtobuse, kakšno ceno vozovnic so meščani pripravljeni plačati... No, tudi brez lokalne raziskave je znano, da si ljudje žele avtobusov, ki so točni, hitri, udobni, varni, dostopni, atraktivni in ekološki ter varčni. V podjetju I&I so vsaj nekaj teh zadev izpolnili.

Nedodelanost sistema

Kakor koli, po Novem mestu se danes raztezajo štiri avtobusne linije, kar pa je premalo za pokritost mesta in povezanost posameznih mestnih predelov s sistemom avtobusnega prometa, še posebej pa za povezavo delovnih mest in srednjih šol ter stanovanjskih predelov, kajti ti relaciji vendarle generirata največ potovanj.

Nekaj pove že to, da skozi ali ob stanovanjskem naselju na Smrečnikovi in Nad mlini avtobusi sploh ne vozijo, kakor tudi na Grmu ne. Tu vendarle stanuje dobrih dva tisoč potencialnih potnikov. Pa nič. Tudi do Šolskega centra Novo mesto, kamor dnevno zaide okoli 2.500 ljudi, ne vozi noben avtobus. V staro mestno jedro, ki je trgovsko-upravno-kulturno središče mesta, avtobus ne pripelje, temveč le na rob njega, kar ni zelo narobe, je pa res, da je tjakaj moč priti z osebnim avtomobilom, kar pomeni, da avtobus tu izgublja konkurenčni boj. Do velikega mestnega zaposlitvenega območja v Gotni vasi (Revoz, Adria), kjer je okoli 3.000 zaposlenih, vozi le ena linija, pa še ta dejansko ne poteka ob nobenem gosteje naseljenem mestnem predelu. Tako morajo denimo stanovalci večjih naselij (Plava laguna, Drska-Brod, Majde Silc), ki žele v Revoz, vmes prestopati na drugo linijo. Izpostavimo še čudna izbiri vozliščne lokacije prog, ta je na centralni avtobusni postaji, kar je začudujoče, saj to nikakor ni gravitacijska točka vsakodnevnika večine meščanov, kar je v tem primeru edino relevantno.

Frekvenca odhodov s postajališč na trenutke dneva sploh ni zavidljiva, kar pomeni, da bi v omrežje veljalo vstaviti še dodatne avtobuse. S točnostjo avtobusov je bolj tako, toda se preživi. Vstopnice niso ravno drage, moti pa način plačevanja, ki v našem primeru žal ni primeren. Danes meščani damo 150 milijonov sit/letno za ta javni promet, kar je glede na to, da ga uporablja le peščica, zelo veliko. Toda vseeno moramo kupiti še karte. Nič ne bi bilo narobe, če bi mesto plačalo koncesionarju še nekaj več, vsem meščanom pa razdelilo letne karte z možnostjo identifikacije lastnika ter z možnostjo elektronskega beleženja števila voženj, ostali morebitni potniki-nemeščani pa bi si lahko karte še vedno kupovali na danes obstoječ način. Na meščanih bi bilo, ali bi izkoriščali te že plačane karte ali pač ne.

Zaustavimo avtomobile

Če imamo na eni strani spodbude za avtobusni promet, pa se mora mesto po drugi strani lotiti tudi restrikcij napram avtomobilom. Pametna mestna oblast skuša avtomobilski promet zatreti. V ta namen ima tudi Novo mesto na voljo nekaj instrumentov. Gotovo je potrebno odločno zvišanje cen parkiranja za avtomobile v mestu ter hkratno povečanje območja, kjer se parkirna plačuje. Tu je tudi nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča, ki je instrument zemljiške politike, svoje posledice pa vodi tudi na področje prometa, ter na uporabo avtomobilov. Mesto lani ob sprejemanju novega Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča o tem žal sploh ni razmišljalo. Seveda bi modra oblast izdatno zaračunala vse parkirne površine v mestu, še posebej one ob tovarnah in trgovinah. Prav tako bi veljalo uvesti t.i. lisice, te imajo predvsem funkcijo grožnje avtomobilistom, ki zaradi prevelike količine avtomobilov v mestu ne najdejo primerne parkirne mesta. Grožnja lisic jih more navesti k uporabi avtobusov. Pajek za odvažanje nepravilno parkiranih in druge ovirajočih vozil je v našem mestu menda le eden, kar je bolj drobna grožnja avtomobilistom. Odloka o cestnem prometu, ki bi določene in javnemu prometu povšeči uredil promet mesta, naše mesto tudi še nima. O t.i. conah 30 km/h ter o conah nedostopnih avtomobilom, denimo staro mestno jedro, se pri nas sila boječe govori. No, na srečo je vsaj država z uveljavitvijo novega modela določanja cen naftnih derivatov napravila nekaj dobrega za javni promet. Bencin bo namreč kmalu zelo drag in nekatere bo tako udarilo po že sedaj bolj praznih žepih, da bodo pač raje uporabljali javna prometna sredstva. Z bencinom, registracijo in zavarovanjem, raznimi popravili ter stalnim padanjem vrednosti avtomobila se letno nabere precej stroškov. Celotoliko, da bi se bilo vredno znebiti kakšnega avtomobila v družini in kupiti vozovnico za javni promet.

Avtobusno postajališče KOŠTIALOVA ULICA

Odhodi v smer : AVTOBUSNA POSTAJA MP - KOŠENICE

5:55	6:10	10:40	12:25	13:55	15:25	17:55
6:25	6:40	10:40	12:40	14:25	15:55	18:55
6:55	8:55	10:55	12:55	14:35	16:00	19:10
7:25	8:40	11:40	13:25	14:40		19:55
7:40		11:55		14:55	16:55	20:55
7:55	8:55	12:05	13:40	15:10	17:40	22:20

Legenda:

D* vozi ob delovnih od ponedeljka do petka
SO vozi ob sobotah
NE, P vozi ob nedeljah in praznikih

fotografije Klemen Vulca

Podpore vreden projekt

Javni mestni avtobusni promet je podpore vreden projekt. Z njim mesto izraža nedvoumno skrb za vse meščane, še posebej pa za one, ki so omejeni v svoji mobilnosti - za otroke in starejše, ponuja jim enakost dostopnosti kvalitet našega mesta, vsem ponuja več svobode pri gibanju in odločanju, pomeni tudi skrb za izboljšanje stanja naravnega okolja lokalno in širše, željo po varčevanju energije, dviga kvaliteto življenja v mestu, skrbi za večjo varnost in več miru, ter za gospodarnost na nivoju mesta in posameznika.

Zaradi vsega tega bi bilo prav, da če se mestna uprava loti uvajanja avtobusov, potem naj se tega vendarle loti premišljeno, odločno in sistematično. Nikakor drugače.

Marko Zajc
marko.zajc@drustvo-dns.si

Post festum – Novo mesto kot študijsko središče ali kaj oziroma koga dandanes podpira država

Zanimivo je, da so bila vprašanja kulture eno ključnih gibal sprememb iz enopartijskega sistema v parlamentarno demokracijo, danes pa je področje institucionalne kulture eno zadnjih, ki še ni doživelo omembe vrednih sprememb. Zato je prvo od štirih glavnih problemskih področij, ki jih je ugotavljala evropska strokovna skupina, neslučajno "splošno pomanjkanje kulturne politike ali celo pomanjkanje volje, da bi kulturno politiko oblikovali" (Wimmer, 1997, str. 349). Ne glede na razlog obstoječi sistem vse bolj trpi zaradi pomanjkanja jasne perspektive in smernic. Tako država kot lokalne skupnosti nimajo poslovnih programov in načrtov, o katerih bi bilo moč javno razpravljati. Gospodarjenje s 600 milijoni ameriških dolarjev ali s 3% bruto družbenega proizvoda je tako v veliki meri prepuščeno kar dnevni politiki.

Po demokratičnih spremembah v začetku devetdesetih let se je uveljavilo splošno prepričanje, da se mora politika odmakniti od vsebinskih vprašanj na področju kulture in da je njena dolžnost le, da zagotavlja možnosti za kulturne procese. Tako stališče je ustrezalo večini političnih strank, ker so svojo pozornost preusmerile na gospodarsko preobrazbo in zgraditev države, niso pa razvile kulturno-političnih programov, določile ciljev, prednostnih nalog, načinov in sredstev. Tudi celovite razprave o strateških vprašanjih kulturnega razvoja do zdaj še ni bilo. Vendar pa zadnje čase prihaja v ospredje spoznanje, da demokratična država kljub vsemu ne more biti samo tehnični posrednik denarja, ampak mora imeti tudi kulturno-politično vizijo.

Lokalna skupnost naj bi upoštevala nacionalni program kulturne politike kot splošni trend kulturnega razvoja in z njim povezanega financiranja in organiziranja kulturnih dejavnosti. Država z njim neposredno ne bo narekovala lokalne kulturne politike, ker so lokalne skupnosti samoupravne in je sprememba možna le preko zakonodaje. **Občina se mora torej sama odločiti, ali bo imela razvojni kulturni program ali ne in kakšen bo.** Ena od možnih in dobrodošliih možnosti sodelovanja med nacionalno in lokalno kulturno politiko so družbeni dogovori ali kulturne pogodbe med državo in posameznimi kulturnimi središči. (Podobne primere poznajo v nekaterih državah skandinavskega polotoka). Država lahko na kulturno politiko v lokalni samoupravni skupnosti neposredno vpliva le preko zakonov ali posebnih družbenih dogovorov. Torej je lokalni kulturni razvojni načrt zaradi pomanjkanja državne strategije prepuščen izključno lokalni skupnosti, njeni zavesti, viziji, volji ter sposobnosti domačega kulturnega ceha.

Načrtovanje je smiselno, ker orientira razporejanje sredstev v občinskem proračunu, vodi do večje stopnje uresničevanja ciljev, usmerja in pospešuje razvoj, povezuje ostala področja in panoge, omogoča jasne in okrepljene zahteve do države ter samozavest v domači kulturni produkciji, saj bi bili skupni cilji jasni in dosegljivi.

Lokalna skupnost potrebuje razvojni načrt, ki bi pomenil dogovorjeno smer delovanja občine na vseh njenih področjih, znotraj katerih pa bi oblikovali strateške cilje in strategije. Tako bi bil določen dolgoročni cilj v kulturi usklajen z razvojem izobraževanja, turizma, malega gospodarstva, urbanizma in podobno. Razporejanje proračunskih sredstev zahteva vsaj srednjeročni kriterij, dolgoročno načrtovanje pa odpira vrata tudi »mega projektom«, ki doslej niso bili možni – Kulturna četrt v starem mestnem jedru, Narodni dom, Moderna galerija, Mestni kulturni festival, Promocijski informacijski center...

V začetku leta 1999 so se v prilogi našega časopisa pojavili prvi resni prispevki o študiju v Novem mestu. Mnenja o tem, ali je smiselno podpirati razvoj »univerze« v Novem mestu, so bila takrat deljena. Leto in pol pozneje se mi je med zbiranjem vseh mogočih informacij, ki jih je moč dobiti ali ne dobiti o študiju v dolenjski prestolnici, postavilo enkrat že zastavljeno vprašanje. Vedno bolj sem postajala mnenja, da ni nobene potrebe po rednem študiju pri nas, saj nas bo v prihodnje od Ljubljane ločilo le pol ure vožnje. Bolj mogoča in upravičena oblika študija na Dolenjskem je izredni študij in študij ob delu.

Najprej preverimo možnosti, ki jih ima dijak z zaključnim izpitom ali maturo, če si želi študirati v Novem mestu. Najnovejša atrakcija je VIŠJE STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE, ki se po novem zakonu izvaja v okviru srednjih strokovnih šol. To pomeni, da lahko dijak, ki je uspešno zaključil srednješolsko izobraževanje, nadaljuje z višješolskim izobraževanjem kar na isti šoli. Prva srednja šola pri nas, ki je dobila zeleno luč od Ministrstva za šolstvo, je bila Šolski center, kjer že od leta 1996 poteka višje strokovno izobraževanje strojne usmeritve. Pri njih se lahko dijaki izobražujejo redno ali ob delu, že prvo leto pa jih je bilo kar 82 zainteresiranih za redno obliko študija. Kljub vztrajnemu prizadevanju pa še niso uspeli pridobiti soglasja Ministrstva za lesarsko, gradbeno in elektro usmeritev. V prihajajočem šolskem letu bosta svoje duri odprla še dva višješolska programa: na Srednji ekonomski šoli bo mogoče študirati podjetništvo, na Srednji kmetijski šoli pa kmetijstvo. Na Srednji ekonomski šoli bo že prvo leto mogoče študirati redno, medtem ko bo to na SKŠ Grm mogoče šele v šolskem letu 2001/02, do takrat pa se bodo morali nadebudni študentje zadovoljiti z izredno obliko študija.

Vsem trem višjim strokovnim šolam je skupno to, da študij traja dve leti, študentje pa si po končanem študiju pridobijo naziv inženir. Vse tri so nastale zaradi potrebe po uporabnih inženirjih v gospodarstvu in industriji, ki imajo po zaključku izobraževanja dovolj praktičnih znanj, da lahko čimprej začnejo z delom. Njihov predmetnik vključuje ogromno praktičnih predmetov, hkrati pa ne zanemara teoretičnih.

Samostojen visokošolski zavod VŠUP Novo mesto je prva in doslej edina novomeška visoka šola. S svojim delovanjem je VŠUP pričel v študijskem letu 1998/99, tako da v trajajočem študijskem letu vzgajajo že drugo generacijo redno vpisanih

študentov. O omenjeni šoli je bilo napisanega že veliko dobrega, še več pa slabega, tako da se mi zdi veliko bolj smiselno od tega, da se lotim posredovanja golih informacij o študiju, ki so tako-ali-tako zbrane v njihovi brošuri, spregovoriti o uspehu študentov v 1. letniku študija in načrtih, ki jih imajo veljaki VŠUP-a za prihajajoča leta. Od 100 v šolskem letu 1998/99 redno vpisanih študentov jih je v 2. letnik v tem šolskem letu vpisanih 83, od 124 lani izredno vpisanih študentov pa danes 2. letnik po uradnih podatkih obiskuje 107 študentov. To bi bil lahko hvalevreden podatek, ki pa je žal dosegljiv le v prvih letih, ko se šola šele formira. Neuradno se študentje 2. letnika že pritožujejo nad zvišanjem nivoja na izpitih zahtevanega znanja, saj naj bi se letos od njih na izpitih pričakovalo mnogo več kot se je zahtevalo prvo leto študija. Na VŠUP-u pripravljajo tudi specializacijo za svoje študente, ki bi trajala eno študijsko leto in bi se zaključila z izdelavo diplomske naloge. Drugače pa visokošolski študij traja tri leta, študentje pa imajo po končanem študiju naziv diplomirani ekonomist, po opravljeni enoletni specializaciji pa pridejo do naziva univerzitetni diplomirani ekonomist.

Kar se tiče študija v Novem mestu, se mi zdita skrb vzbujajoča naslednja podatka. Na strojno višjo strokovno šolo se lahko vpiše tudi dijak, ki ima končano triletno srednjo šolo. Za to potrebuje samo tri leta delovne dobe, izpit iz slovenskega jezika in književnosti ter izpit iz matematike. Na moč podobna bo situacija na VŠUP-u, če jim bo Ministrstvo odobrilo specialistični študij. Študent bo po končani visoki šoli vpisal specializacijo, ki bo trajala samo eno leto, po tem letu pa bo prišel do povsem enake izobrazbe kot študent Ekonomske fakultete. Čemu torej v Ljubljano, če lahko na mnogo lažji način dobimo v Novem mestu enako oziroma raje recimo isto izobrazbo?!

Moje izkušnje so naslednje: tako kot nivo znanja triletno srednje šole nikakor ni in nikoli ne more biti identičen nivoju znanja štiriletno šole, je za doseganje nivoja znanja univerzitetnega študija, če ima študent že doseženo visokošolsko izobrazbo, leto dni specializacije absolutno premalo. Napačno se mi zdi mnenje večine, ki za tak položaj krivi ljudi, ki so na vodilnih položajih obeh zavodov – Višje strokovne šole strojništva ter Visoke šole za upravljanje in poslovanje. V obeh primerih je država tista, ki je oziroma bo dovolila določene programe in možne prehode med njimi. Vprašanje, ki se mi ob tem poraja, je, kaj ima slovenska država od tega, da podpira take zavode. Vse kaže na to, da strokovnost, ki je bila pred pojavom takih zavodov na prvem mestu, svoj piedestal vse bolj odstopa drugim interesom. Prihodnost se mi ne kaže v najsvetlejši luči, saj se nam kaj lahko zgodi, da bo po svetu hodilo ogromno univerzitetnih diplomiranih ekonomistov, med katerimi bo bistvena razlika, ki bo pogojena s krajem študija. Medtem ko si bodo študentje ljubljanske Ekonomske fakultete po štirih letih kvalitetnega in naporenega študija le stežka pridobili omenjeni naziv, bodo njihovi »bratje« na novomeškem VŠUP-u po treh letih visokošolskega izobraževanja vpisali specializacijo, ki jim bo na koncu s pol manj truda prinesla enako izobrazbo. Ravno tako se bodo čutili prikrajšane tudi dijaki, ki bodo po končani triletni šoli vpisali dve leti trajajoči program za pridobitev naziva tehnik (3+2), ko bodo videli bivše sošolce brez tehniške izobrazbe vpisane na Višjo strojno šolo. Torej, kje je v vsem tem logika, ki jo ima oziroma bi jo morala imeti pred očmi država?

Katarina Avbar

Tudi Brez KEŠA NISEM SUH

Imam kartico Activa/Maestro
in PIN-številko in tekoči račun
pri Poštni banki Slovenije.

Tega lahko odprejo mulci od
13. leta naprej pa še dijaki in
študenti.

Le da imam kot študent od
računa več. S kartico plačujem,
ne le dvigam keš, dobim čeke
in limit, najamem kredit ...

Obresti mi tečejo, viške celo
vežem.

TE ZANIMA?

Pojdi na prvo pošto, kjer je tudi
banka, pa boš izvedel, kakšne
papirje rabiš. Poleg denarja,
seveda.

PBS.

Poštna banka Slovenije, d.d.

Bernard Coursat

prvi človek Revoza

»Ni dovolj, če si zgolj najboljši, biti moraš tudi najcenejši«

V zvezi s prometno infrastrukturo se nujno pojavlja vprašanje, kakšno oviro predstavlja tovarni Revoz pomanjkanje sodobnih avtocest. Kot močno podjetje verjetno skušate vplivati na modernizacijo komunikacijskih povezav z Ljubljano. Ali imate vpliv oz. ste ga že uporabili pri pospešitvi gradnje cest oz. posodobitvi železnice?

Seveda imamo zaradi slabih cestnih povezav v Revozu nemalo težav. Zato smo stvari skušali že ničkolikokrat pospešiti, vendar pri tem žal nismo bili uspešni. Nikakor ne morem razumeti in se strinjati s politiko avtocestne gradnje v Sloveniji, ki nikakor ne izhaja iz logike gospodarskega pomena, ki ga v slovenskem merilu predstavlja Dolenjska. Nad takšno politiko, ki je naravnost škandalозна, sem osebno globoko razočaran. Že zdavnaj bi lahko imeli ustrezne povezave, če bi se država pri gradnji avtocestnega omrežja odločala za koncesije. Tako pa...

Pomemben cilj vsakega podjetja je zmanjšati stroške dela na čimbolj razumno mejo. Ali obstaja možnost, da bi v naslednjih letih zaradi previsokih stroškov dela zaprli novomeško tovarno Revoz in se preusmerili na drug trg, ugodnejši za proizvodnjo avtomobilov?

Stalno moramo preverjati in spremljati učinkovitost in konkurenčnost našega industrijskega sistema in ga primerjati z drugimi, tako tistimi v Skupini Renault, kot tudi drugimi avtomobilskimi proizvajalci. Tovarna Revoz je danes resnično dobra in konkurenčna, toda današnja dogajanja v avtomobilskih tovarnah v Veliki Britaniji, pa seveda tudi zaprtje Renaultove tovarne v Belgiji pač kažejo na to, da so lahko določeni obrati na vrhunski ravni, vendar so predragi in zavoljo tega nekonkurenčni. Je že tako, da ni dovolj, če si zgolj najboljši, biti moraš tudi najcenejši.

Kako vpliva francosko skrajšanje delavnika na zaposlenost v avtomobilski industriji? Ste pristaš zakonsko obveznega skrajšanja delavnika, ali gre zgolj za sprostitev delovnih mest, ki jih nadomešča strojna obdelava?

O dejanskih učinkih in vplivih skrajšanega delavnika v Franciji je danes vsekakor še prezgodaj govoriti, kaj takega bo možno šele čez leto, dve. Pri teh ukrepih seveda ne gre za sproščanje delovnih mest, saj je bistvo zakona o 35-urnem delavniku v tem, da bi zaposleni delali manj časa in na ta način omogočili zaposlitev več ljudem. Osebo pa sem proti kakršnim koli obvezujočim ukrepom ali zakonom, ki bi vodile v podjetjih učili, kako naj delajo.

Revoz je beseda, za katero stoji francoski avtomobilski proizvajalec Renault, ki ima eno izmed svojih 37 tovarn postavljeno tudi v Novem mestu. Po drugi svetovni vojni je lega Novemu mestu omogočila razvoj mnogih aktivnosti, predvsem na področju prometa, administracije, gradbeništva, tekstilne, farmacevtske in – o tem bo pisanja – tudi avtomobilske industrije. Danes je Revoz poleg Krke najbrž največkrat omenjeno ime, saj ima na področju razvojnih perspektiv in dosedanjih uspehov s svojo umeščenostjo v Novo mesto še kako pomembno vlogo.

Zgodovina tovarne avtomobilov Revoz sega v leto 1954, ko se je 36 delavcev Agroservisa začelo ukvarjati s popravilom kmetijske mehanizacije. Pet let kasneje, po vidnem napredku in diverzifikaciji aktivnosti, je podjetje dobilo vsem nam (še vedno) znano ime Industrija motornih vozil (IMV). Po petih letih partnerstva z družbo British Motor Company (1967-1972) je bila leta 1973 podpisana nova pogodba o sodelovanju s francoskim avtomobilskim proizvajalcem Renault. S tem se je v Novem mestu začela proizvodnja avtomobilov Renault 4, danes že legendarnih 'katrc', ki so po množičnosti uporabe sodeč hitro dobile vsaj 4 dobre razloge za nakup.

Junija 1988 je bilo v okviru IMV ustanovljeno podjetje Revoz in oktobra 1989 se je proizvodnji Renaulta 4 (zadnja katrcja je bila narejena decembra 1992) pridružila še proizvodnja Renaulta 5. Od aprila 1993 pa se v novomeškem Revozu proizvaja nov avto iz Renaultove 'družine' – Clio, ki je pred dobrima dvema letoma zamenjal svojo podobo in se posodobil v Clio drugega rodu.

Z začetkom proizvodnje Clia (aprila 1993) naj bi podjetje Revoz doživelo pravo malo industrijsko revolucijo – modernizacijo in posodobitev dela, novo lakirnico in način proizvodnje, ki spada med modernejšje v Evropi, izboljšanje logistike in povečanje števila lokalnih dobaviteljev. Po razpoložljivih podatkih danes Revoz ponuja povsem enak nivo kakovosti proizvodov kot ostali Renaultovi proizvajalci drugod po Evropi. Renault ostaja prva francoska in četrta evropska avtomobilska znamka, velja za drugo največje francosko podjetje, osmo svetovno avtomobilsko podjetje (po letnem prihodku) in ima 37 tovarn v Evropi (od tega 28 v Franciji).

Revozov prvi človek ni Slovenec, ima pa Slovenijo rad. Po njegovih besedah tu živimo delavni ljudje. Bernard Coursat, predsednik Uprave delniške družbe Revoz, je človek, ki združuje znanje, uspeh in karizmo. Za Park je spregovoril o prometnih povezavah, o konkurenčnosti Revoza, skrajšanju delavnika, zaposlenih in razvoju podjetja.

Kakšen odstotek aktivnega prebivalstva zaposluje podjetje Revoz v Novem mestu, koliko znaša letna proizvodnja in kakšen je ta delež v primerjavi z drugimi Renaultovimi tovarnami v Evropi? Kakšno vlogo po vašem mnenju predstavlja Revoz pri gospodarskem razvoju Novega mesta? Kako komentirate 'govorice', da Tovarna zdravi Krka skrbi za lokalni prostor, Revoz pa ne?

Revoz lahko v svoji novomeški tovarni izdela več kot 120 000 avtomobilov letno, kar predstavlja 6 odstotkov celotne letne proizvodnje osebnih avtomobilov Skupine Renault (ta je lani znašala 2 milijona enot). Pri nas narejeni avtomobili so vrhunske kakovosti, zato jih lahko prodajamo v državah srednje in zahodne Evrope, največ v Italiji, Avstriji, Franciji, vzhodnoevropskih in skandinavskih državah, okrog 10 odstotkov pri nas narejenih avtomobilov pa je namenjenih kupcem v državah nekdanje Jugoslavije (največ seveda v Sloveniji). Revoz je pri svojem delovanju v celoti vključen v sistem Skupine Renault, kar velja tako za našo industrijsko kot tudi za komercialno dejavnost. V tem kontekstu naše podjetje enakopravno sodeluje pri vseh Renaultovih projektih, ki zadevajo delovanje Revoza in, z vidika Renaulta, njegovo pomembno strateško vlogo v tem delu Evrope. Delež več kot 2200 v Novem mestu zaposlenih Revozovcev gotovo ni zanemarljiv, ko gre za dolenjsko-posavsko regijo (iz tega območja namreč prihajajo naši delavci). O teži Revoza v novomeškem gospodarstvu pa poleg števila zaposlitev, ki jih zagotavlja naše podjetje, govorijo tudi podatki o ustvarjenem prihodku in vrednosti Revozovega izvoza. Ta predstavlja več kot polovico vsega dolenjskega in desetino slovenskega izvoza in je, denimo, kar nekajkrat večji od tistega, ki ga ustvarja Krka, podjetje, s katerim nas tako radi primerjajo. Seveda ni prav nič nenavadno, če Krka kot farmacevtsko podjetje 'skrbi' za svoje okolje, saj na koncu koncev uporablja in izdeluje izdelke, na katere je okolje še kako občutljivo. V tem niso torej popolnoma nič drugačni od nas, ki izdelujemo avtomobile.

Podjetje Revoz je v preteklem letu prejelo nagrado za poslovno odličnost. Katero izmed meril, ki jih določajo na Uradu RS za standardizacijo in meroslovje, je bilo po vašem mnenju ključno za osvojitve tega državnega priznanja in kaj bi v prihodnosti še lahko izboljšali za nadaljnjo uspešnost vašega podjetja? Je kakršnakoli izboljšava odvisna posredno tudi od Novega mesta oz. se na Novo mesto nanaša?

Pri Priznanju RS za poslovno odličnost gre za ocenjevanje celotnega sistema kakovosti, zato ne bi želel nobenega od meril posebej izpostaviti, poleg tega tudi ne poznam konkretnih rezultatov ocenjevanja komisije. Vsekakor pa je ta nagrada plod naših dolgoletnih sistematičnih prizadevanj na področju izgradnje in vodenja sistema celovite kakovosti in stalnega napredka. Za vsakim sistemom pa smo vendarle ljudje. Zato je lanska nagrada priznanje vsem zaposlenim za njihovo odgovorno delo, pravzaprav kar za njihov čut in odnos do vestno in kakovostno opravljenega dela. Prav takšen odnos nam je v našem podjetju uspelo razviti bolj kot v drugih družbah in je postal že nekakšna značajska lastnost zaposlenih. S takšnimi zaposlenimi se Revozu za svojo prihodnost resnično ni treba bati...

Tanja Gorenc

fotografije Tomaž Grdin

Ustavimo avto pred mestnim jedrom

Tomaž Levičar
341.541@insert.si

Že vrsto let med Novomeščani boječe, obkrožena z dvomi in strahovi tli misel o zaprtju starega mestnega jedra za avtomobilski promet. Zaporí za avtomobile nestanovalcev starega mesta bi bili denimo lahko na kandijskem mostu in ob vhodu v parkirno hišo Novi trg. Celotno staro mesto, predel, ki v svojem dolgem, večstoletnem razvoju prav nikoli ni nastajal z mislijo oziroma v odvisnosti na avtomobilski promet, saj se je slednji vanj vžil kot vsiljivec, bi tako postal oaza pešcev in kolesarjev. Ti bi se prosto prelili tudi po prostoru, ki danes pripada izključno avtomobilom, po cestah, tjakaj pa bi se z njimi sedaj stisnjeni ob pročelja ali celo zgolj v notranje prostore mestnih hiš razrasli seveda tudi programi starega mesta, predvsem bari, gostilne in morebitne restavracije. Ulice in trgi starega mesta bi oživelí od aktivnosti ljudi, ne pa zaradi hudournika avtomobilov.

Novo mesto, če bi končno že zaprlo ta mestni predel za avtomobile, v tem ne bi bilo prvo, še manj pa zadnje na svetu. Mnogo starih mestnih jeder po svetu ali vsaj njih delov, kadar gre za obsežnejša stara mesta, so že zaprli za avtomobilski promet, ki je prej na vse načine dušil in teroriziral tamkajšnji živelj. Kot po pravilu je to pomenilo renesanso teh predelov, jih napolnilo z novo energijo in življenjem, celo s svežim in prodornim kapitalom, ki je v tako ustvarjenem prostoru novih kvalitet zavohal višje donose od vloženega, zavohal svoj razpíod. Postali so pač najprivlačnejši del mesta, prostori, kjer lahko meščan zlahka tako zaradi programske pestrosti kot vsled urbane in arhitekturne privlačnosti, preživi dobršen del dneva, tu nakupuje, obiskuje kulturne prireditve, opravlja razne upravne posle, se zabava, sprošča, obeduje, ali pač kontemplira v cerkvi, knjižnici ali celo živahno baranta na tržnici. Eno se tu prepleta z ostalim, vse je polnejše, človek takšnega mesta zajeme vase več njega, saj ga vse privlači nase in nič ne odbija. Takšna stara mestna jedra so postala prostor za meščanovo najprijetnejšo tretjino dneva.

Bojazen nekaterih, ki hkrati z mislijo o zaprtju že obstaja in jo brani udejaniti, pa je, da bi že sedaj bolj slabotno utripajoče staro mesto tedaj umrlo; da bi trgovci težje poslovali, da bi se še ona peščica stanovalcev osipala, da bi kulturne hrame obiskalo manj kulture lačnih, bari ostali brez žejnih in klepetavíh, cerkve pa morda celo brez nedeljskih faranov. To seveda ni res, staro mestno jedro pač ne živi na temelju človeka, ki se brez avtomobila ne misli premakniti niti za ped, temveč človeka, ki ga žene potreba ali želja sprejeti, vskrati ono, kar staro mesto ponuja, pa naj bo to pestrost vsebin ali pač zgolj prijeten, lep, z žlahtno patino obdan urbani ambient.

Kot pogoj zaprtja novomeškega starega mestnega jedra se največkrat razlega misel, da je potrebno predhodno zgraditi parkirišča, celo parkirne hiše na robu starega mesta (Kandija, Portovald, Bolnišnica), kjer bi ljudje parkirali svoje avtomobile ter nato v parih minutah pripešali v staro mesto. S tem ni nič narobe, ni pa v resnici to nikakršen potreben pogoj za dejanje zaprtja, temveč zgolj stalno opravičilo, da se nič ne premakne. Še toliko manj je to pogoj v času, ko mora mesto, kot mnoga druga po svetu, predvsem aktivno razmišljati o preusmerjanju avtomobilskega notranjega prometa mesta v druge oblike, predvsem v javni avtobusni mestni transport, ki je bil na srečo. lani končno uveden, kakor tudi v kolesarjenje in pešačenje, ki sta še primernejši prometni obliki tako za mesto kot za posameznike, saj slednji v sodobni družbi vse večkrat postajajo negibajoča se, zgolj sedeča bitja.

Toda realnost našega prostora v zvezi z dostopnostjo starega mesta govori še nekaj: do starega mestnega jedra je moč iz Grma, Smrečnikove, Nad mlíni, Jakčeve in Ragovske ter Mestnih njiv priti peš v približno petih minutah, v parih minutah več pa tudi iz Plave lagune in Drske, Ragovega in Žibertovega hriba. S kolesom gre seveda še hitreje. To pa je že nekaj tisoč prebivalcev ali drugače povedano kupcev, obiskovalcev, strank, ki v primerni peš izohroni gravitirajo v staro mestno jedro, pri čemer niti ni treba posebej omenjati še sosedstva avtobusne in železniške postaje staremu mestu ter postajališč mestnega javnega prometa. Ta dejstva je treba znati izkoristiti, še več, to je enostavno treba izkoristiti.

Bi pa bil pomemben, celo nujen korak ob zaprtju starega mesta začetek celovitega urejanja tega mestnega predela. Staremu mestnemu jedru namreč očitno manjka sposoben upravitelj, nekdo, ki bi zmožel usklajevati interese, ki se zgrinjajo v staro mesto, privabljamí one, ki se ne, pa bi si jih želeli, ter na koncu ponuditi staro mestno jedro kot celovit, celostno urejen produkt. Mestu manjka celovit razvojni in urbanistični program, ki bi vsak posamezen poseg v prostor mesta, tudi razvoj starega mestnega jedra denimo, usmeril in osmislií v sliki celote. Oblast je v poosamosvojitveni eri povsem spustila vajeti celostnega urbanističnega urejanja mesta iz rok ter tako tudi staro mestno jedro prepustila na milost, predvsem pa nemilost, tržnim razmeram. Toda žal gre tu za trg, kjer se dogaja bolj konjsko mešetarjenje kot pa dejavnost, povezana z znanostjo. Prostor Novega mesta se je zadnja leta žal razvijal predvsem na podlagi parcialnih posegov, in to je sokrivo nezavidljivega stanja starega mesta. Parcialnost se kaže denimo skozi razvijanje trgovsko-poslovnega centra v Bršljinu, ki je zaradi neusklajenosti s celoto mesta vsekakor pomemben faktor zamiranja starega mestnega jedra. Seveda to v urejenih mestih ni nikakršna nujnost, tu pač ne bi smelo biti destruktivne konkurenčnosti, temveč zgolj simbioza mestnih predelov, dopolnjevanje med njimi. Konkurenčna so si denimo lahko trgovska podjetja, lahko so si na nek način med seboj konkurenčna mesta, čeprav je danes tudi to nekoliko sporno, ne smejo pa si biti konkurenčni med seboj mestni predeli.

Pomembno je v starem mestnem jedru torej skrbeti za vmeščanje najprimernejših programov, posebej pa velja izpostaviti, ker se na to rado pozablja, tudi skrb za njegovo vizualno podobo. Če vzamemo danes Glavni trg, opazimo, da med 53 lokali v 33 hišah, od teh so tri danes povsem zaprte, ki trg obkrožajo, v pritličju žal najdemo kar 11 trgovin, ki prodajajo oblačila, pa tudi 4 banke in 3 trgovine z gospodinjiskimi potrebščinami. Med ostalim je sicer še precej, toda meščani na Glavnem trgu vseeno pogrešajo marsikaj, predvsem pa kvaliteto. Je pa staro mestno jedro v celoti programsko kljub vsemu danes najbogatejši predel mesta, saj imamo tu nenazadnje tržnico, muzej, galerijo, knjižnice, šole, tudi občino, hotel, kulturna hrama, cerkvi, sodišče, celo športna igrišča na Loki. Torej marsikaj edinstvenega, takšnega, kar dela ta mestni predel privlačen ne le za stanovalce predela, temveč tudi za vse meščane in obiskovalce mesta. Programi starega mesta morajo biti v celoti seveda pestri, toda v posameznostih kvalitetni, predvsem pa taki, ki zadovoljujejo na eni strani potrebe in želje stanovalcev tega mestnega predela, po drugi pa seveda tudi vseh meščanov, ki kot meščani gravitirajo semkaj. Staro mestno jedro lahko in mora postati prostor, zaradi katerega je mesto mesto in ne le skupek stanovanjskih naselij. Staro mesto lahko postane združujoč element ljudi, ki tako v našem primeru postanejo meščani.

Da bi izkoreninili neželjene pojave v starem mestu oziroma vkoreninili željene, bi občina seveda morala nastopiti na eni strani z olajšavami in subvencioniranjem ter tako vsaj v krajšem začetnem obdobju spodbujati vse potencialne in obstoječe investitorje, ki ponujajo za staro mesto primerne programe, na drugi strani pa drastično nastopiti proti vsem onim, ki prostore v starem mestu puščajo neizkoriščene ali jih izkoriščajo s ponujanjem neprimerne ponudbe. Te možnosti občina ima in če že prej ne, jih velja izkoristiti vsaj ob zaprtju starega mesta za avtomobile.

Kakor koli že, prej ali slej se bo treba pogumno odločiti za zaprtje, nekaj avtomobilistov bo seveda bentilo na vse pretege, tudi kdo drug, toda na koncu bodo spoznali, da je bila to odlična poteza tistega, ki jo je potegnil. V Italiji so se denimo tudi letos v skoraj dvesto mestih odločili za nekaj nedelj brez avtomobilov, in tedaj so zanje neprodušno zaprli tudi središča mest. Meščani, ob predstavitvi ideje nekoliko obotavljivi, so bili potem, ko so zadevo spoznali v realnosti, povsod navdušeni, in sedaj že hitijo zahtevati zaprtje središč mest za avtomobile tam, kjer ta še niso zaprta, nekateri pa so celo tako prevzeti, da bi za avtomobile zaprli kar cela mesta. Gotovo bomo takemu navdušenju priča tudi pri nejevernih Novomeščanih ob zaprtju starega mestnega jedra za promet. Le korak je do tam.

✓ Dajte klopice v moje mesto!

Z oblaka gledam Novo mesto,
zanko Krke, hiše, gozd in cerkve,
s klopice oblaka vidim moč ljudi
in vrvež nemoči.

Drevo, ki ga nihče več ne pogleda,
tiho ždi, oropano drevesa,
hiše brez telesa govorijo,
ulice so reke pločevine.

In vidim, da so duše lačne.
Ustaviti se morajo in nasititi,
si mislim, naj sedejo,
dal jim bom klopi.

Posejem klopce, rdeče, bele,
modre in zelene,
lepo pobarvane,
v obliki radosti.

In vsi naprej hitijo.
A glej, tam nekaj mladih je ljudi,
ob klopici se pogovarjajo,
tam nekaj se godi...

Mamica z vozičkom sede,
dojenček ob njej nebeško mirno spi,
in ona bere knjigo
o pomladi in prijaznosti.

Klošar v prazno šteje čas
pod drevesom, kjer
prijatelj spi na klopici;
nima kam, a tam ves dan brli.

Stara teta s težkimi skrbmi
sede zasopla, spočije noge in srce
in odpravi se naprej
z manj žalostnimi vekami.

Gledam novo Novo mesto,
zdaj moje mesto mesto je klopi.
Kakor zvezde na večernem nebu
vsaka od njih lahnó žari.

Počivam na klopici in zaprem oči.
Pogledam v oblak:
Nekam daleč že plava,
a se tako prijazno smeji!

Smiljan Trobiš

Kdaj bomo na Dolenjskem lahko »surfali« hitreje in predvsem ceneje?

Spremembe v komunikacijski infrastrukturi

Rešitev so optični kablji - Zaenkrat samo za velike uporabnike - Individualen dostop ne pred iztekom desetih let (Infotehna), mesec po spremembi zakonodaje (Arnes) - Telekom bo na začetku prihodnjega leta lahko dobil konkurente - Optične kable imata tudi Elektro in Slovenske železnice, po novem pa tudi novomeški kabelski operater

Prvi optični kablji, ki jih je položil Telekom, so v zemlji že osem let, pa vendar njihov revolucionaren preboj še ni bil izveden. Vlakna so tanka kot las, njihove velikosti se merijo v mikronih, za milimetre so preveliki. Prenos podatkov je možen že po enem samem vlaknu, vendar pa jih navadno namestijo skupaj po nekaj sto. Da povečajo sposobnosti, ki so že tako presenetljive: hiter prenos podatkovnih shem (ne samo zvočnih storitev) in poceni dostop, zelo primeren za stalen priklop na Internet (primeren predvsem za podjetja). V Novem mestu lahko z gotovostjo trdimo, da novo tehnologijo že okušata Revoz in Krka.

Optični kablji so petdesetkrat cenejši od bakrenih, vendar njihovo ceno poveča majhen delček, ki služi za spajanje in priključevanje drugih optičnih kablov na že obstoječega. Telekom polaga kable v ceveh alkaten (kot vodovod) zaradi mehanske zaščite, poleg tega pa polagajo še rezervno cev, imenovano dvojček, ki je pripravljena za perspektivne potrebe. Ko oz. če bo treba, bodo nove kable "vpihnili" s kompresorjem. Nič več razkopavanja cest, torej.

Vendar pa kopanje jarkov in zapora cest nista najpomembnejši in najdražji oviri dostopa do Interneta po optičnih kabljih. Direktor Arnesa Marko Bonač je prepričan, da je glavna ovira država: "Vse je odvisno od zakona o telekomunikacijah, ministrstva za promet in zveze in uprave za telekomunikacije," in dodaja, da država ščiti Telekom. Razumljivo, glede na njen 73,9 odstotni delež v tem telekomunikacijskem monopolistu. "V ZDA in v Zahodni Evropi so ta korak naredili pred desetimi leti, pri nas pa še ni liberalizacije trga." Morda se bo to zgodilo po sprostitvi telekomunikacijskega trga. Po 1. januarju 2001 bo na trg govorne telefonije med drugimi stopilo tudi podjetje Telemarch, katerega hrbtenično omrežje so optična vlakna.

Telemarch je naslednik podjetja Meglič Telekom, v javnosti pa ga pogosto opisujejo zelo perspektivno: Gregor Cerar jih v Mladini (17. april 2000) označuje za "najugodnejšega ponudnika dostopa do Interneta", Mobilni informator (8. april 2000) pa piše, da nameravajo zgraditi mesto elektronskih nakupov, prvi ponudnik bo BTC. Telemarch je v lasti BTC-ja, Slovenskih železnic, Mesta Ljubljane, Masterbina, Gorenja, Eona, Proinvesta ter Andreja in Matjaža Megliča. Na trgu govorne telefonije se namerava to vodilno multimedijsko podjetje predstaviti z IP telefonijo, ki pomeni poceni in enostavno telefoniranje. Ovira za preboj bo verjetno predstavljala tudi slovenska zakonodaja, ki je, podobno kot v večini srednje- in vzhodnoevropskih državah, nejasna pri opredeljevanju položaja telefonije po spletnem protokolu. V zakonodaji Evropske unije piše, da so IP telefonija podatki, dostavljeni v podatkovnih paketih, ki omogočajo cenejše telefoniranje predvsem na mednarodni ravni. Pogovori po Internetu že zdaj burijo razviti svet, kjer so hit na tržišču.

Verodostojnosti napisanega na Telemarchu, podjetju, ki se v javnosti navaja kot možni drugi konkurent Telekomu, ni bilo mogoče potrditi. V podjetju so povedali, da je njihov tiskovni predstavnik Bojan Traven trenutno na sluzenju vojaškega roka, med zaposlenimi (ali med naštetimi lastniki) pa kljub mojim nekajdnevnim klicem niso našli nikogar, ki bi mi lahko podal nekaj informacij o njihovih načrtih za prihodnost. Zanimivo bi bilo izvedeti, ali se bodo razširili tudi na Dolenjsko (na Primorsko so se pred meseci) in ali bodo tudi ob morebitnem predoru na naš trg ostali

tako zaviti v molk.

Kot že navedeno, imajo del ljubljanskega podjetja Telemarch v lasti tudi Slovenske železnice. Te za svoje potrebe posedujejo 567 km optičnih kablov, ki jih nameravajo tudi tržiti. "Za Internet, telefonijo in podobno. O tem se pogovarjamo že zdaj," je povedal Sandi Salkič, iz njihove službe za odnose z javnostmi. Tako je torej odpadel problem, kako bi železnice servisirale napake, ki jim, to zelo dobro ve Telekom, noče biti ne konca ne kraja. Železniški optični kablji, vpeti in obešeni so na glavnem železniškem križu, jim zaenkrat služi za delovanje digitalnih prenosnih sistemov in naprav, tj. modernega digitalnega TKO omrežja.

Tudi Elektro ima optične kable na glavnih daljnovodih. G. Slatničar je povedal, da ravno zdaj širijo svoje optične kable na relaciji Gotna vas - Metlika - Črnomelj, medtem ko imajo na Hudem že 2 km optičnih vlaken. Uporabljajo ga za informacije o delovanju, zaščiti in daljinskem vodenju, zaenkrat pa še ne razmišljajo o trženju tega pomembnega dela kabla, ki deluje neodvisno od električne energije. "Nikoli pa ne bo nadomestil električnega kabla," je na moje vprašanje odgovoril Ivo Golobič iz Telekomu in dodal: "Na vseh sejnih se še vedno pojavlja kombinacija z bakrenim kablom." O tem, kdaj bo informacijska tehnologija zablestela v popolnem sijaju v Novem mestu, mi Ivo Golobič, vodja razvoja central in sistemov na Telekomu, ni znal odgovoriti. Povedal je le, da še ne kmalu.

Drugod so bili malo bolj optimistični. Tine Dobovšek iz novomeške Infotehne je povedal, da se to gotovo še ne bo zgodilo v naslednjih desetih letih. "To je komplicirano. Da bi kable vlekli po Novem mestu?" mi je odgovarjal z vprašanjem. Direktor Arnesa v vlečenju kablov, kot že napisano, ni videl nobenega problema. "Treba jih je položiti v jašek, jaški pa so povsod med semaforji. Malo se zaplete le, če ima ta kabel v lasti kabelski operater, Telekom ali Elektro," je dejal Marko Bonač. Po njegovem mnenju bo ta tehnologija po rešitvi pravnega problema zelo poceni. Zaenkrat nima pri Arnesu še noben individualen uporabnik dostopa do Interneta. "Za to se odločajo podjetja in več šol skupaj," je povedala Maja Vreča. Na Arnesu napovedujejo prve individualne optične priklope na Internet mesec dni po pravni ureditvi problema.

Direktor Arnesa je poudaril, da bo razvoj dostopa do Interneta odvisen tudi od sedanjih lastnikov optičnih kablov v Novem mestu, med katere po njegovem mnenju spada tudi kabelski operater. To je pri nas podjetje Boma d. o. o., ki trenutno ponuja svoje storitve še po koacijskih kabljih, vendar jih ravno zdaj povezujejo z optičnimi. Dela potekajo po pogodbi s Telekomom, in sicer bodo prve prenove deležni na Ulici Slavka Gruma, je povedal Marjan Hribernik.

Po podatkih RIS-a, tj. Raziskovalni center Interneta v Sloveniji, imamo sedem obstoječih načinov priključevanja v Internet, konec poletja pa se jim bo pridružila še osma možnost. Najprej je to analogni telefonski priključek, ki je cenovno ugoden, primeren za občasen priklop, a razpolaga z nizkimi hitrostmi. ISDN linija je cenovno (vedno bolj) ugodna, primerna za občasen priklop, njene hitrosti prenosa so solidne, odvisno od tega, ali zasedejo eno ali obe liniji. Sledijo dostop po kabelski, ki postaja cenovno ugoden, ki je s hitrim prenosom podatkov namenjen za občasen ali stalen priklop; satelitski, ki je izjemno drag, namenjen za občasen ali stalen priklop, pohvali pa se lahko z zelo hitrim prenosom podatkov in GSM liniji, kjer so dragi impulzi, čeprav cenejši od pogovora, primerno za občasen priklop z nizkimi hitrostmi prenosa. Internet lahko dobimo tudi z najetim vodom (navadni bakreni ali optični kabel), ki je predvsem primeren za stalne priklop, omogoča hiter prenos podatkov, vendar je zaenkrat še predraga možnost za individualnega uporabnika. Tudi preko mikrovalovne povezave lahko pridete do Interneta: ta možnost je namenjena za stalen priklop, ima hitre prenose podatkov, vendar je

omejena na kratke razdalje in izredno občutljiva na motnje. Po podatkih RIS-a ponudnikov skoraj ni, zato tudi ne cenovne konkurenčnosti. To poletje pa prihaja v Evropo po podatkih Matije Remca iz RIS-a še dostop preko električnega omrežja, ki bo primeren za stalni priklop in cenovno ugoden, deloval pa naj bi z velikimi hitrostmi.

Teh, velikih hitrosti namreč, zaenkrat še nismo pretirano deležni, tako menijo na Infotehni in na Arnesu. Telekom se seveda ne strinja. Ivo Golobič meni, da je ISDN v redu tehnologija, ker "je hiter". Po podatkih iz domače strani podjetja Ameritel pa uprava podjetja Iskratel pravi, da "naprava ni primerna za priključevanje v javno telefonsko omrežje." Sporen naj bi bil ISDN vmesnik 3COM ISDN Pro TA, ki ga Telekom prodaja v modrem paketu ISDN 3000. Njegovo testiranje je pokazalo, tako piše Ameritel, neskladje s slovensko zakonodajo in priporočili ITU-T. Kakor koli že, ISDN paketi so postali že zelo poceni in tudi priljubljeni. Tudi ali predvsem zaradi dobre reklame?

Maja Vreča iz Arnesa je sedanjost tehnologijo ocenila kot "prepočasno", kot najboljšo pa navedla optična vlakna. Na mojo pripombo, da se jih za posameznega ljubitelja medmrežja še ne da dobiti, je pozitivno ocenila še bakrene kable, tj. drugi način najetega voda. "Vendar pa Telekom tega na polaga več. Verjetno se jim ni splačalo," je komentirala. Tine Dobovšek z Infotehne je skopo odgovoril, da ima o obstoječih dostopih zelo slabo mnenje. Več mi zaradi njegovega natrpanega urnika ni uspelo izvedeti.

Morda ne bo odveč, če nekaj besed namenimo še cenam. Pred meseci je bila opravljena študija, ki je ugotovila, da je Slovenija glede cen za najete vode in cene pogovorov na zelo visokem mestu. "Smo od pet do osemkrat dražji od Evrope," piše na spletnih straneh podjetja Ameritel. V informacijski tehnologiji se kot svetla točka pojavlja optični kabel - z ne previsoko ceno, a hitrimi in brezhibnimi storitvami.

Telekomunikacijski trg se bo sprostil 1. januarja 2001. Kdo si bo upal konkurirati Telekomu? Ki ima razvejano mrežo svojih poslovnih enot po celi Sloveniji? Med možnimi kandidati se pojavlja veliko imen, ki jih poznamo iz reklam za mobilno telefonijo. Zaenkrat gre za ugibanja, ker si podjetja šele pripravljajo teren: sklepajo pogodbe, odkupujejo deleže v drugih podjetjih, za nas pa se baje zanima celo skandinavsko podjetje. Malo potrpežljivosti in vse bo jasno.

Revolucije v informacijski tehnologiji tako še ne moremo pričakovati prav kmalu. Ne v Ljubljani, (še manj) v Novem mestu. Korak za korakom torej. Če ne boste vzeli vajeti v svoje roke in kakšno podjetje zaprosili za najem njihovega najetega voda. Za sofinanciranje verjetno ne boste imeli dovolj denarja.

Mojca Rapuš

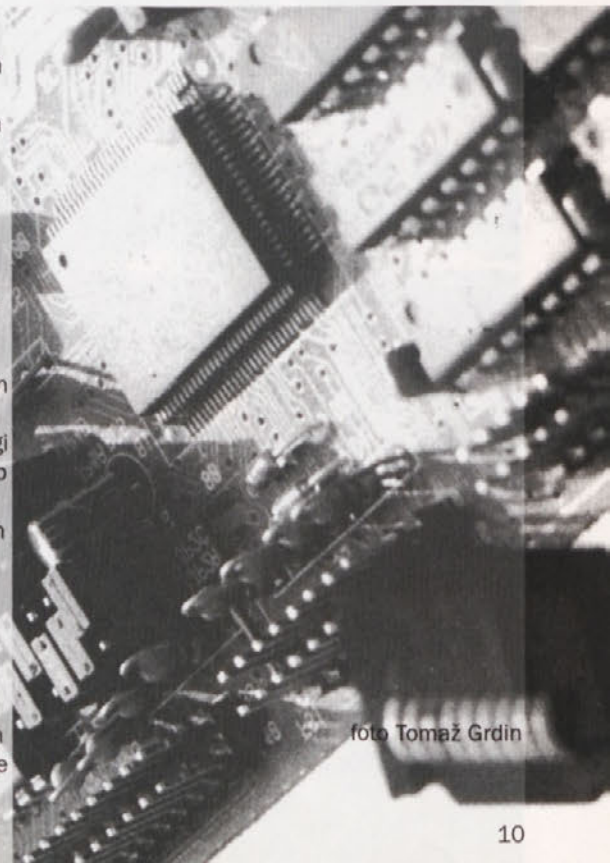

foto Tomaž Grdin

Kaša, kasa, kas*a, kasha ali kassa

Ste se že kdaj jezili, ker ste na spletni strani ali v mailu namesto šumnikov brali nerazumljive sklope znakov? Se vam je že zgodilo, da ste pisali elektronsko pismo, zatem pa recimo dopis na kak urad, v katerem se vam je zapisalo »Spustovani!« ali »Prosnja za ...«? To je seveda posledica žalostnega dejstva, da šumnikov na spletu ni pametno uporabljati, saj povzročajo zmedo, celo težave pri prenašanju datotek ipd. Pisanje na računalnik pa postaja shizofreno (mimogrede, c v zgornji besedi »racunalnik« se mi je res zapisal!) Kako in kaj je/bo z zadevo: za odgovor sem prosil Šussovce (Študentska skrb za slovenščino), to je skupina sedmih nadebudnih slovenistov, ki so v okviru ŠOU postavili spletno stran, na kateri lahko brezplačno v treh dneh dobite odgovor na vsako vprašanje v zvezi z jezikovnimi problemi, ki vas tarejo: od postavljanja vejic in zapisa besed do strateških vprašanj o razvoju slovenskega jezika. Doslej so odgovorili na okrog 300 vprašanj; lahko jih seveda poiščete na <http://www.kiss.uni-lj.si/suss/>. Eden od njih, Rok Žaucer, mi je prijazno posredoval še nekaj osnovnih podatkov o Šussu in njegovem delu; kakšno pa je občevanje med Šussom in vpraševalci, si lahko ogledamo kar na »živem« primeru odgovora, ki sem ga dobil na vprašanje o rabi strešic na spletu in elektronski pošti: gre za delo celega Šussovega moštva.

Kaša, kasa, kas*a, kasha ali kassa

Subject: Re:
Date: Mon, 28 Feb 2000 08:09:47 -0800 (PST)
From: petra tomazin <petratom@yahoo.com>

Marijan Dovic <marijan.dovic@drustvo-dns.si> wrote:

> Pozdravljeni! Kot enega ključnih problemov slovenscine danes
> vidim njeno prisotnost v spletu, predvsem glede
> šumnikov. Očitno je, da teh zaenkrat ni mogoče
> neovirano uporabljati (kar se vidi tudi na vasi spletni
> strani); doslej sem v praksi opazil sledeče resitve:
> slovenscina, slovenshchina, slovensscina,
> slovens*c*ina. Kaj je storiti glede tega oziroma
> kakšne so perspektive dolgoročne rešitve tega
> vprašanja? (Prosim, če mi odgovor pošljete na tale
> mail naslov, morda ga objavite tudi na spletu ...)
> Marijan Dovich.

Pozdravljeni

Zelo verjetno vam kaj prav zares novega ne bomo povedali. Pac nismo računalnicarji, smo le uporabniki njihovih izdelkov.

Za začetek bom skusal na kratko opisati problem. Vsaka crka ima v računalniku določeno stirimestno številsko kodo. Ta koda omogoča 128 različnih znakov, toliko jih vsebuje tudi standardni ASCII nabor. Trenutno obstaja poleg običajnega se razširjeni ASCII, ki ima dodatnih 128 znakov. "Osnovne" crke, ki se uporabljajo pri zapisovanju dominantnih svetovnih jezikov, so del osnovnega ASCII-ja in jih lahko normalno vidimo na vseh računalnikih. Razširjena nabora ASCII za DOS za vzhodnoevropske jezike, ki imata nase sumnike, sta (najbolj znana) dva: 437 in 852. V Win se uporablja znakovni nabor 1250, katerega dodaten problem je ta, da je čisto Microsoftova iznajdba. Tezava nastopi, ker vsi programi kot privzet nabor uporabljajo ASCII, saj drugega obsežnejšega standarda se ni. Obstajajo le poskusi. Kolikor smo uspeli zvedeti, naj bi problem dokončno rešil novi standard Unicode, ki za vse znake predvideva 16-bitni zapis, kar nudi okrog 65.000 znakov. To naj bi zadostovalo za vse jezike sveta, vključno z azijskimi, četudi že zdaj nekateri jamrajo, da tudi to ne bo dovolj.

Unicode naj bi torej rešil težave vseh neangleško pisocih jezikov. Vendar Unicode se ne obstaja in lepo bi bilo imeti kaksno rešitev tudi za prehodno obdobje. Kot lahko vidite, smo pristasi najenostavnejše možne rešitve, tj. pisanja brez stresic. Preizkusili smo tudi nekaj drugih načinov pisanja, vendar smo pri vsakem našli pomanjkljivosti.

Nekateri recimo s*umnike zapisujejo z zvezdico, ki neposredno sledi c*arki. Tak zapis sicer ne povzroča dvoumnosti vendar nam vsaka zvezdica zavre branje, saj je nismo vajeni videti sredi besed. Stres*ice s*e vedno beremo po knjigah in c*asopisih, povsem obic*ajno pa jih uporabljamo tudi pri pisanju v urejevalnikih besedil.

Podobno ne povzroča dvoumnosti zapis ssumnikov s podvojenimi ccrkami. Vendar nam podvojena ccrka ravno tako ustavi branje, saj jo zaznamo kot motnjo, kot napako pissoccega. Dvojne ccrke v slovenscini niso ravno pogoste, dvojnih c-jev, s-jev in z-jev pa sploh nimamo (z izjemo Sussa:)). Dvoumnosti torej niti ne moremo narediti. A je ta rešitev se vedno daleč od idealne.

Na tem mestu se moramo rahlo popraviti in dopolniti: sicer redko, pa vseeno, pozna slovenscina tudi dvojne 'sumnike', npr. vecclanska družina. Trenutno obravnavani sistem bi zahteval zapis 'veccclanska', cesar verjetno ni več treba komentirati. V tem sistemu prav tako otezuje branje sopojavitev 'sichiskega z' in 'sumniskega z', npr. izzzvizzgati.

V primerjavi z zgornjima možnostima se zdi ta s pisanjem na angleški način se najbolj oddaljena od idealne. Ta možnost povzroča poleg motenj v branju (le te so malenkost manjše, saj sklope sichnikov in h-ja poznamo) tudi možnost napacnega branja in s tem zaviranja branja (npr. shod), pa celo dvoumnosti, ki jih sicer resda opazimo bolj poredko, saj navadno brez težav iz konteksta razberemo za kaj gre. Probleme pa bi imeli tudi pri imenih oz. branju nepoznanih besed. Povrh vsega ima slovenshchina tudi nekaj besed, izpeljanih iz nemških imen. Nemci za razliko od angležev 'ch' berejo kot 'h' in 'sch' kot 'sh'. Italjanom pa 'ch' pomeni 'k'. Vse to bi povzročalo težave, saj omenjene besede zapisujemo citatno.

Vse kaže, da nam preostane le se ena možnost - opuscanje stresic. Ta možnost sicer prinese se največ dvoumnosti, vendar te kot receno ne povzročajo velikih preglavic, saj jih pogosto niti ne opazimo. Med branjem vedno iscemo relevantno nadaljevanje stavka in pogosto drugega možnega pomena sploh ne opazimo. Hkrati ta možnost ne prinasa nikakršnih motenj pri branju, saj so vse crke in njih sklopi povsem naravni in običajni.

Res ne vem, kaj drugega bi se lahko dodal. Upajmo, da bo omenjeni Unicode kar se da hitro sprejet kot standard, saj ga brez stresice ni.

Lep pozdrav
Suss

pripravil Marijan Dovič

OGENJ V USTIH

ŠKOF ZAJC

Pesniško-harmonikaški tandem Dane Zajc in Janez Škof je vnesel v sodobno slovensko literaturo duh veseljaške razigranosti in hkrati do skrajnosti razširil moč poezije.

Na CD-ju Ogenj v ustih so izbrane pesmi pesnika Daneta Zajca, enega najpomembnejših sodobnih slovenskih pesnikov, avtor jih tudi sam interpretira, kar je prava posebnost, poslušalec ima tako enkratno priložnost slišati pesnikov avtentični glas. Pesni so uglasbljene v izvedbi igralca Janeza Škofa, in sicer na harmoniki.

K CD-ju je priložena knjižica s pesmimi Daneta Zajca, v originalu ter angleškem prevodu.

cena: 2.990,00 SIT študentska cena: 2.093,00 SIT

Študentska knjigarna, Kersnikova 4, Ljubljana, odprto vsak dan od 10. do 14. ure

Na svoji Vesni

ali

(Holivud se seli
v Novo mesto)

Naslov, ki je sestavljanka dveh imen slovenskih filmov iz polpretekle zgodovine, Na svoji zemlji in Vesna, je četrti celovečerni film, ki ga dolenski filmarji pošiljamo vsem na ogled. Po filmih Klinika, Spomini mame Manke in filmu Milice se je strokovni svet produkcijske hiše Festival Novo mesto odločil, da je dovolj. Česa, se sprašujemo? Dovolj je nizkopračunskih filmov, dovolj je improvizacij, dovolj je metanja peska v oči in hoje po trnovih predelih zemlje, ki nas hrani. Hočemo več. Hočemo visokopračunski film, ne samo zaradi tega, ker denar omogoča večjo tehnično podporo, profesionalen pristop in še veliko milozvočnih nam užtkov, ampak tudi zato, ker v Sloveniji v zadnjem času postaja trend snemati nizkopračunske filme. Kje ste bili, mojstri filmarji, ko smo za 35.000 SIT posneli film Spomini mame Manke!?

Glede na to, da scenaristično-organizatorsko-igralsko-glasbena ekipa filma Na svoji Vesni nima nobenih želja plavati po slovenskih trendovskih vodah, je odločitev o visoko proračunskem filmu (za slovenske razmere) v očeh avtorjev upravičena in pravilna, potrjena z aplavzom in samozavestnimi pogledi v predpremierni dan. Denarni sklad filma znaša 31 milijonov tolarjev, če je komu bližja tuja valuta, se to sliši kot 300.000 mark. Potrebno in nujno je omeniti, da je lastnik filma Festival Novo mesto zbral denar sam in Vas, spoštovana davkoplačevalska publika, ne bremeni niti en sam kovani tolar naše Vesne. In to še ni vse. Film ima scenarij, ima profesionalno kamero, direktorja fotografije, dva režiserja, asistentko režije, ustvarjalce muzike, igralsko ekipo in še veliko stvari, o katerih smo lahko pred leti samo sanjali in pogledovali v oblake, ki so nam zastirali filmsko sonce.

Omenjam imena sodelujočih, zaradi spoštovanja in ljubezni do traku mi filmskega. Scenarij sije jim iz oči: Sašo Đukič, Franci Kek in Adi Smolar. Igra: Sašo Đukič, Franci Kek, Jani Muhič, Rok Otočec, Petra Škerlj, Barbara Muhič, Florjan Kastelic, Jerica Pezdič... In kot posebni gostje: Milena Zupančič, Demolition Group, Čuki, Zabranjeno pušenje, Rok Cvetkov, Matjaž Javšnik, Andrej Karoli, Matjaž Smodiš, Sašo Bole, Alenka Kozolc, Robert Erjavec.

Maskerka Alja Sušnik je z vsem spoštovanjem odpravljala utrujenost z obrazov in pripravljala drugačne osebnosti, scenograf in rekviziter Vladimir Androič pa je presenečal s stvarmi, ki bodo vidne kot velike, filmske, čeprav v svetu realnem zelo drugačne. Ob asistentki režije Sabini Pretnar je bilo nemogoče pozabiti tekst, ker ga je bilo potrebno znati na pamet, medtem ko sta vse to skozi kamero režirala Klemen Dvornik in Sašo Đukič.

Kdo je organizator in vodja projekta? Če si z veliko domišljije zmorete predstavljati nekoga, ki v enem dnevu skupaj spravi in kamero in igralce in snemalce in režiserja in vse ostalo in pri tem to dela od začetka do konca, se pravi vse snemalne dni, potem pa še ohrani velik del samega sebe za nadzor montaže, promocije... predolg je ta seznam, potem gre tu za Francija Keka, ki je vse to v eni osebi. Omenjam na mestu tem z razumevanjem razne zamude, ki jih je bilo potrebno zapolniti, improvizacije, na trenutke nerazumevanje okolice... Čeprav dodajam še od istega vdiha zrak, da smo povsod naleteli na spoštovanje in veselje, kar je že pred predstavitvijo dober znak, ki se ga veselimo vsi.

Snemanje se je pričelo ob dopustniških in dragih nam prvomajskih dneh, se nadaljevalo in skorajda ob pisanju tega članka že končalo. Preostala sta le še dan ali dva, da se stvar z zaupanjem konča in prepusti montaži v delo, kjer se slika povezuje s sliko in glas dodaja, oblikuje zvok ter opazuje film. Vse pod okriljem direktorja fotografije Izidorja Fariča, v produkciji VPK-ja.

Med snemanjem se je dogajalo marsikaj, poleg uspelih je tudi nekaj neuspešnih posnetkov, vidnih oznak pretiranega truda in v večernih urah tudi utrujenosti. Glede na to, da se snemalni dan začne ob sedmih zjutraj in konča, ko pade mrak, je vse vsem odpuščeno. Včasih so se ure snemanja zavlekle tudi v noč, mi pa v jutro, ki je bilo potem tako kratko, dan pa neskončno dolg.

Film ima začetek in konec, vmes je zgodba, komedija, situacijska in karakтерна, govorna in pantomimična. Gospa grajska na postelji predsmrti, posuti z zeleno travo, zapuščata svoje premoženje. In denar, zaklad, cekin je tista stvar, okrog katerega se svet vrti in tudi novi film. Mama Manka podeduje, nekdo ji hoče ukrasti, odtujiti, na ilegalen način si prilastiti njeno z žuljavo kmečko delovno ročico pridobljeno premoženje. Lopov, preprodajalec, bed gaj je zasledovan in preganjan... Roka pravice je stegnila svoje prste vmes v obliki dveh policajev... In kakšen je konec? Potrebno bo opazovati film, če boste hoteli izvedeti vse. Napoved predpremiere in rednih filmskih predstav je september mesec dragi nam.

Rok Otočec
fotografije Marko Klinc

WANTED CREATIVITY

Creativity is unusual stuff. It frightens. It deranges. It's subversive. It mistrusts what it sees, what it hears. It dares to doubt. It acts even if it errs. It infiltrates preconceived notions. It rattles established certitudes. It incessantly invents new ways, new vocabularies. It provokes and changes points of view. **Fabrica wants to be its workshop.** We are looking for young creative people — working in graphics, photography, design, video and cinema, music, fashion, new media — who share this vision and who are ready to work concretely within the reality of contemporary communication. At Fabrica people work together, not just individually. They produce rather than debate. At a maximum of 25 years old, Fabrica's collaborators come from the four corners of the earth. Potential artists can send their curriculum vitae, statement of purpose and a short presentation of their work to Elisabetta Prando at: Fabrica, via Ferrarezza, 31050 Catena di Villorba (TV) Italy T. +39 0422 616209 F. +39 0422 616251 fabrica@fabrica.it www.fabrica.it

F A B R I C A

FOTO
ASSJA

Glavni trg 15, Novo mesto (068) 372 870

Novi trg, Novo mesto (068) 323 366

Trg svobode 9, Sevnica (0608) 41 196

Tržnica pod uro, Zagorje (0601) 68 510

Novo mesto, Cikava, (068) 393 0250

Krško, Cesta krških žrtev 141, (0608) 280 414

Ohranjamo vaše spomine

V vročini psi po malem grizljajo

Predstava je zelo nežna, z mehкими potezami. Take so tudi osebe, med njimi sta menda še najostrejši Saša in Eva. Polno je živahnih detajlov, ki živijo simpatično življenje. Oder in

In kaj, hudirja, hočejo ti ljudje sploh povedati? To, da ne vejo, kaj hočejo povedati, da niti ne vejo, kdo so, kaj šele, da bi znali izraziti svoje želje, misli, prepričanja (v kolikor jih sploh imajo). A kljub temu morajo govoriti, hočejo govoriti o sebi in drugih. Kažejo patološko željo po razgaljanju sebe in drugih, kar počnejo s previdnostjo, včasih nekakšno zadržanostjo in to skušajo nezavedno skriti pred sabo in drugimi. Seveda, "ekshibicionizem je simpatičen samo, če je prikrit".

PiPS INSEKTICIDI **PiPS** o'kill IN **PiPS** ekstra S PODALJŠANIM DELOVANJEM TER **PiPS** FORTE IN **PiPS** natural Z EFEKTOM V TRENUTKU.

PiPS o'kill

KAM SE MRČES SPLOH LAHKO SKRILE PRED NJIMI?

NIKAMOR!

PiPS ekstra

JAZ PA PO ŠOTORU!

PO VIKENDU BOM POULTEL!

... STRAŽA ZA NEKAJ TEDNOV.

V TRENUTKU JE BILU VSEGA KONEC ...

MEDI TEM, NEKLE DALEČ STRAN OD MESTNEGA VRVJEŽA ...

PiPS FORTE

JAZ PA V OTROŠKO SORO!

V KUHINJO GREM!

KO NEMAOOMA ...

BI JE OBČIAJEN DAN, ZA NEKATERE PRAV PRILETEN.

PiPS natural

Človeka, ki znata vcepiti v ljudi dobro voljo, radoživost, sprostitev, zabavo in umik od skrbi in problemov, ki nas spremljajo; ki si upravičeno zaslužita naslov meščan in meščanka leta, človeka, ki ne moreta brez glasbe in ljubezni do plesa in že vrsto let vodita največji plesni center na Dolenjskem...

Dolenjska pleše!

Pojdimo od začetka. Kdaj so bili prvi plesni čevljički na vajinih policah?

Ja, to je bilo leta 1967, ko smo začeli s športnim plesom. Potem smo nadaljevali – na začetku pri g. Piškuriču, kasneje pa pri čevljarstvu Peta, ki nas je takrat na tak način sponzoriral, da smo preizkušali njihove čevlje.

Kako je bilo potem s treniranjem?

Treninzi so bili pri športnem plesu vsak dan po dve do tri ure, v soboto in nedeljo celo osem ur. To je bilo potrebno, ker smo takrat veliko tekmovali. Jaz sem plesal z ga. Falkner, bivšo prof. na novomeški gimnaziji, ki je bila tudi moja sošolka na Fakulteti za šport. Kasneje sem začel s svojo ženo in nadaljeval v športnem plesu.

Sledili so rezultati?

Rezultati so bili v obdobju športnega plesa, ko smo tekmovali na turnirjih po Sloveniji, Jugoslaviji in na mednarodnih turnirjih. Moram reči, da sem imel več mednarodnih turnirjev kot kvalifikacijskih in takrat se je pač tako zgodilo, da smo dosegli dosti lepe rezultate. Na primer zadnji turnir, ki sem ga plesal, je bil na Češkem, kjer sva z mojo plesalko osvojila prvo mesto.

Kaj pa potem, je bilo treba narediti kakšen poseben učiteljski ali vaditeljski tečaj?

Jaz sem imel kot tekmovalec priložnost, da sem delal izpite samo praktično pri pokojnem mojstru Jenku in pri g. Arku, ki je začel plesno izobraževanje. V Novem mestu, na gimnaziji, kjer je bil včasih ples le domena za gimnazijo, drugi niso imeli pravice opravljati plesnih tečajev.

Prišla sta na svoje in zdaj vodita "Plesni center Dolenjske". Kako dolgo že?

Plesni center Dolenjske obstaja obstaja nekako 15 let, čeprav sva prej oba delala v plesnem klubu "Novo mesto", kjer je bil Boris tudi ustanovitelj tega kluba. Seveda, zaradi določenih situacij je prišlo do tega, da sva šla na svoje in tako od leta 1986 obstaja Plesni center Dolenjske.

Vem, da se je tukaj naučilo plesati že ogromno število plesnih parov. Mogoče vesta koliko?

Glede na to, da število plesalcev varira, računa, da pride na leto 1500 do 2000 plesalcev. Tu so seveda vključene osnovne šole, plesna šola, plesni tečaji za odrasle... V teh letih in že prej, ko je bil plesni klub "Novo mesto", mislim, da je skupno število ljudi, ki so šli skozi plesne tečaje, okrog 50-60 tisoč.

Nekateri pa vztrajajo že leta, kajne?

Razpolagamo že z velikim številom plesalcev, predvsem odraslih, ki imajo staž že od 10 let naprej, celo 15 let in mislim, da smo uspeli narediti to, da ni prisotna več samo želja po učenju, ampak je to preraslo že v neko družabnost, srečanje, sprostitev...

Vem, da se počutijo dobro. Nekateri tako dobro, da v krogu plesalcev praznujejo in pripravijo celo rojstni dan.

Ko se človek druži v eni skupini leto, dve, pet, šest, potem pride to v nekaj več kot samo v plesanje. Čeprav je to samo dve uri na teden, nekako začutijo, če imajo osebni praznik, da ta osebni praznik delijo tudi z drugimi in tako spijemo kozarček, dva, kakšno zapojemo...

Ukvarjata se tudi z mlajšimi. Imate svoj plesni klub. Kakšna je perspektiva te generacije?

V naši plesni šoli so otroci od starosti pet let naprej razdeljeni v več skupin. Moram poudariti, da mi sicer ne gojimo športnega plesa, vse namreč bazira na družabnem plesu. Perspektiva je v tem, da ne poudarjamo zgolj tekmovalnosti, ampak nekaj več: da je to neka socializacija, še posebej pri mlajših skupinah, da se navadijo odnosa do nasprotnega spola, socializacije v plesni skupini... Res je, da organiziramo tudi različna tekmovanja, kjer nekdo pač mora biti prvi, ne? Čeprav pride tudi do razočaranj. Ravno zato poudarjamo, da je treba za uspeh delati, se potruditi... kar bodo kasneje v življenju tudi sami ugotovili.

Tudi tukaj ste dosegli že kar zavidljive rezultate?

Moram povedati, da se mi udeležujemo vseh teh tekmovanj že od leta 1991, ko je bilo prvo državno prvenstvo v samostojni Sloveniji. Dogajalo se je na Kodeljevem, kjer smo bili udeleženi s plesalci plesne in osnovne šole. Takrat smo v vseh kategorijah dosegli prvo mesto, imeli smo tudi veliko finalistov. Kasneje je bilo to malo v zatonu. No, lani pa smo bili na DP v Trbovljah in pred kratkim na Otočcu, kjer smo državno prvenstvo organizirali mi in vam z veseljem povem, da smo v bistvu državni prvaki v vseh kategorijah.

Vemo, da so za taka tekmovanja potrebne lepe obleke, ki nekako dišijo po glanurju?

Ker se ti otroci ukvarjajo z družabnim plesom in ni vse nastrojeno na športni ples, tudi mi od njih ne zahtevamo, da si morajo s prihodom v plesno šolo kupiti plesno obleko in plesne čevlje. Vendar pa sčasoma, ko plešejo leto, dve, enostavno pride potreba po tem, da so radi lepo urejeni, da spada lepa obleka k nastopu in še to povem, da imajo naši mladinski plesni pari prave, bom rekla, športne toalete, ki jim jih kupijo starši za zvestobo dolgoletnemu plesanju, ker so si jih dejansko zaslužili.

Ogromno se ukvarjate tudi z organizacijo maturantskih plesov. Govori se, da sta maturantom v času priprav na maturantski ples druga oče in mati?

Mogoče, ja,... ne vem...hm... Midva se trudi - ne ravno v stilu kot oče in mati, čeprav so stari osemnajst let in je maturantski ples za njih res en velik dogodek, ena prelomnica. Mladi nimajo izkušenj z organizacijo maturantskih plesov, zato

jih midva ne naučiva samo plesat, poskuša jih tudi usmerjati pri sami organizaciji.

Povedati moram, da so zelo dojemljivi do tega, ni jim treba vsega napisati in organizirati, ampak jih usmerjaš v to, kaj morajo oni pripraviti za maturantski ples. In na tak način začutijo, da jim hočeš pomagati. Mogoče iz tega vidika zato izgleda tako starševsko.

Iz lastnih izkušenj vem, da brez vaju ne bi bilo marsikaterega odličnega maturantskega plesa. Kako vama uspeva?

Mislim, da nisva samo midva tista, ki narediva dober maturantski ples. Za maturantski ples namreč dela celo moštvo ljudi, mogoče sva midva malo bolj izpostavljena zato, ker delava dva, tri mesece z maturanti. Najbolj pomembno je pa to, da se zahvalimo vsem maturantom. Če oni hočejo sodelovati in mi z njimi, potem lahko to uspe. Če pa smo mi po svoje in oni po svoje, tudi približno ne more nekaj nastati.

Bralcem sta pokazala, s koliko različnimi generacijami delata, jih učita plesati, nudita jim tako potrebno rekreacijo in sprostitev. Z vsemi vama zelo dobro uspeva. Zato lahko rečemo, da Dolenjska pleše?

Ja, lahko bi temu tako rekli. Če naredim samo povzetek: sedaj, na državnem prvenstvu, je ga. Meta Zagorc, novomeščanka in predsednica Plesne zveze Slovenije, v nagovoru povedala, da tako osveščene in plesno vzgojene publike, kot je na Dolenjskem, nima nobena regija v Sloveniji. Mislim, da je to en velik dokaz.

Spraševal in fotografiral je Klemen Vuica

Jazzinty

Poletna glasbena delavnica
Summer Musical Workshop
Novo mesto, 16. - 19. avgust 2000

mentorji:

Damir Dičić, kitara
Erik Marenče, klavir
Matjaž Zorko, kontrabas/bas kitara
Aleš Rendla, bobni
Igor Lumpert, saksofon
Marijan Dović, violina

delo z mentorji
igranje v "combo" zasedbah
vsakodnevni jam-sessioni v klubu

organizacija LokalPatriot

informacije 068 374 374

pokrovitelji Društvo novomeških študentov, Infotočka, Študentski servis DNŠ, Glasbena šola Marjana Kozine

Dušan Obradinović – Obra

veteran novomeške rokenrol scene

Svoje sanje deli med glasbo in vse, kar spremlja omenjeno kraljico. S prvimi zvoki se uradno sreča na klavirskem črno-belem svetu v drugem razredu osnovne šole kot učenec glasbene šole Marjana Kozine. Tipke zamenja za trobento, ki ga spremlja nadaljnjih šest let. In tistega lepega dne se usede za bobne in postane nezamenljiv. Eden redkih bobnarjev, ki loči dur od mola, mojster ritmov, ki ni samo mašina, ampak vedno dobrodošel glasbeni svetovalec. Zadnjih petnajst let ustvarja novomeški rokenrol. Ima čvrst, močan ritem, na katerega se lahko nasloniš brez najmanjše bojazni, da popusti. Na koncertu ga skoraj ne vidiš, ker je skrit za bobni. Ima pa zato odkrit in prepoznaven zvok. Brez nepotrebnih udarcev, tehničnih vragolij in dodatkov. Temu se enostavno reče Rokenrol in Obra. In vse ostalo, kar ga spremlja, ima podoben značaj. Duško je Car.

Prijatelj in poznavalec slovenske glasbe ter mojstrov zvoka rad prekriža besedo in to se nama je dogajalo ob spremljavi obema dragih milozvočnih odmevov, ki jih povzroča samozavestno plavajoča kocka ledu. Nekaj časa se odvrti, potem pa steče. Pogovor in vse kar sodi zdraven.

Ko prvič sedeš na bobnarski stol, kaj doživiš ?

To se mi je zgodilo v prvem letniku srednje šole, želel sem si bobnov, odra. Že med igranjem trobente sem pogledoval okoli njih in ko sem se enkrat usedel in vzel palčke v roke, sem kar znal. Ne vem od kod, ampak zadeva mi je šla dobro od rok. Je pa res, da sem še med igranjem trobente preposlušal veliko godbe in z rokami tolkel po kolenih, si predstavljal bobne in presedel veliko časa pri radiu, kjer sem poskušal ujeti vsak ritem, saj veš, bas boben, činele in ostali štos.

Zelo hitro si začel igrati v bendu ?

Praktično takoj. Moj prvi bend so bili Bacili, igrali smo punk glasbo in smo bili takrat prvi punk bend na Dolenjskem.

Spomnim se teh časov, bil si zelo energičen, vem, da si imel na odru vedno nekoga, ki ti je pobiral činele...

Ja, takratna stojala za činele niso bila sedanje kvalitete, nisem imel denarja za kaj boljšega, jaz pa sem rad močno udarjal (to počnem rad še zdaj) in stvari so zaradi tega padale in letele okoli mene, od činel do palčk, jasno, raztrgane opne so bile sestavni del mojega bobnarskega dela. To je tudi sodilo k imidžu punk glasbenika. Agresivno igranje. Bil sem divji mladenič.

Ponavadi pri besedi divji pomislimo na pretep, fizično agresivnost. Si se kdaj pretepal ?

Ne, nikoli. Čeprav je večina ljudi takrat mislila kako se pretepamo in počnemo še vse druge stvari, pijemo, se drogiramo. Punk je imel tak prizvok. Brez veze. Nas je takrat zanimala samo glasba, nikoli pretep, droga in podobne neumnosti.

Si se učil sam, ti je kdo pomagal ?

Na začetku, prvi dve leti, sem se učil sam. Kasneje mi je veliko pomagal Tomaž Maras – Mot. On mi je takrat dal smernice, pokazal poti, po katerih lahko hodim, mi svetoval. Veliko teoretičnega znanja in samega pristopa do bobna kot do instrumenta, glasbene filozofije, lahko temu tako rečem, mi je podaril. Poleg tega je bila takrat glasbena scena močna. Veliko sem igral in se učil na samem odru. Nastop je največja šola in zase lahko rečem, da mi je bila to krasna vaja. Nisem bil pa nikoli ljubitelj nekih vlažnih lukenj, kjer naj bi vadil. Moram priznat, da nisem ravno vzor discipline in mi je to vedno povzročalo težave.

Kaj pa danes, mislim na disciplino ?

Ne sprašuj... (smeh)

Stopijo se prve kocke in z Duletom nevidno zamenjava za vidno - vseeno je boljše igrati enostaven ritem, kot filozofirati o ne vem kakšnih jazz variacijah...

Kako si doživljal ta leta ?

Takrat iz čiste anonimnosti pridem v center dogajanja. To mi je v tistih časih veliko pomenilo. Vse. Nisem imel časa, da bi razmišljal o šoli. Samo glasba in vse, kar se vrti okoli nje. Si predstavljaš mladega mulca, ki se pojavlja na odrih in igra v različnih zasedbah. Ljudje te začnejo spoštovati, dobiš samozaupanje, postajaš samozavesten. Prepričan si, da je to vse, kar si želiš v življenju, in takrat je bila to muzika. Igrat in samo igrati in normalno, od tega živet. Vse ostalo mi ni pomenilo nič. Divja leta. Čeprav svetujem vsem mladim in talentiranim glasbenikom, šola je OK. Veliko ti da, druženje, življenske izkušnje, prijatelje, znanje, ki ga lahko kasneje uporabiš. Vsak mlad človek se hoče dokazat. Ali v športu, šoli, glasbi, iščeš samega sebe. Bistveno je, da si v akciji.

Po razburljivem začetku si hotel igrati še več, veliko nastopati...

V Novem mestu je bilo malo bobnarjev, ki bi lahko igrali. Pravzaprav jih v tistem času ni bilo. Bil sem iskana roba in sem z velikim veseljem izkoristil vsako priložnost glasbenega druženja. Prelomnica je bila zame začetek igranja pri Drevoredu. Oni so takrat v lokalnem in tudi širšem slovenskem merilu veliko pomenili. Velika šola zame. Fantje so bili starejši, imeli so več glasbenih izkušenj kot jaz. Na nek način so me vzgajali. Čeprav sem pri Bacilih še vedno vztrajal. Kasneje pride igranje pri Goga bendu, Pandanu... Pri teh bendih ne sodelujem samo kot bobnar, če tukaj izvezem Drevored, prispevam svoj delež tudi pri nastajanju glasbe, sodelujem s svojimi idejami pri aranžmajih...

Kadiš, včasih tudi poplješ kakšno opojno tekočino, ne živiš ravno zglednega športnega življenja...

Ja , kadim od svojega 14. leta, čeprav niti slučajno nimam namena delati reklame za cigarete. Glede na to, da sem mlad in vesel, me to sploh ne moti. Mislim zdravstveno. Čeprav se zavedam, da to ni zdrav način življenja. Me je pa minila najstniška evforija in idejno vodilo Sex, Drugs in Rokenrol. No, čisto me ni minila. Zdaj muzičarji vstajajo zgodaj zjutraj, hodijo na jogging, zdravo živijo, so vegetarijanci. Čeprav ne počnem nič od tega, se mi zdi to v redu. Sedaj glasbo jemljem za zabavo in če ob tem kaj popijem, se ne sekiram.

Če bi izbral svojo pljačo, najljubšo, tisto ob kateri najraje preživljaš zabavni del svojega življenja...

Pivo, ne, mogoče štokkola, čakaj, potreben je premislek. Kakor kdaj, saj sam vidiš. V tem trenutku je to obdarjena kola, včasih pivo, ma saj ne vem, oboje... (smeh)

Halo, lahko še dvakrat isto, me pogleda, kot da rabi potrditev, jasno Dule, danes ni umika, kozarca sta preživela minulo pijačo in zahtevata novo. Premor, ob katerem opazujevagate v lokalu in ugotavljava, kako je vse prekrasno. Ob dostavi sva si oba edina, da je eden lepših zvokov zvonjenje polnih kozarcev. Živel, in tebi kontra nazaj...

Lahko primerjaš svoje najstniško glasbeno obdobje in sedanje delovanje ?

Samo da pomislim. Veš, kaj se je spremenilo? Takrat sem bil bolj romantik, živel v oblakih, zdaj pa, vsaj sam tako mislim, bolj hodim po realnih tleh. Takrat smo igrali za veselje, zdaj dobim za nastop denar in se moram obnašati dosti bolj zrelo, profesionalno. Delam v studiu, kjer od mene pričakujejo dobre stvari, je pa res, da mi je včasih žal za tem obdobjem najstnika. Ne zaradi let, ampak zaradi odnosa do glasbe.

Takrat nisem sklepal nobenih kompromisov, če hočeš zdaj obstat na sceni, si jih prisiljen sklepat. Na nek način mi je bilo takrat lepše... Živel smo samo za glasbo, kasneje doživiš še kaj drugega, življenje te izoblikuje, moraš sklepati kompromise...

Se imaš za popularnega, znanega ?

malo se mu zatakne v grlu, prižge cigareto...

Niti ne za popularnega, sem pa znan v določenih krogih. Bolj se počutim izpostavljenega.

S to izpostavljenostjo imaš vpliv na ljudi, lahko oblikuješ njihov odnos do muzike, se zavedaš tega?

Seveda. Na ljudi in svet okoli sebe poskušam vplivati s pozitivno energijo, čeprav nobenemu ne vsiljujem svoje filozofije. Vsak si mora izbrati svojo pot in pri tem ostati čimbolj iskren. Včasih je potrebno delati kompromise, vendar vseeno, osnova je iskrenost. Ljudem pravim, ne glejte me, ampak poslušajte mojo, našo glasbo. K meni prihaja veliko mladincev, ki si želijo igrati, bobnat. To mi je zelo všeč. Ne zaradi mojega egotripa, ker pač prihajajo k meni, ampak zato, ker sam ob glasbi pozabljam na vse negativnosti, ki se dogajajo na svetu. In to povem tudi vsakemu izmed njih. Igraj, zabavaj se, delaj kar te veseli. Meni glasba pomeni polnjenje s pozitivnimi mislimi, energijo...

Kako je glasba povezana s tvojim načinom življenja, koncerti se začnejo ob enajstih, polnoči, trajajo do jutranjih ur, ko prideš domov, veš, da te čaka služba ?

V življenju se je potrebno odločiti, kaj in kako. Meni se zdi moj način življenja kvaliteten, spoznavam ljudi, glasbo. Je pa to povezano z določenim odrekanjem. Večkrat slišim tudi očitke, da naj bi se pri teh letih ukvarjal s kakšno bolj resno stvarjo, kot je glasba. Ampak zame je to zelo resno. Saj je vse povezano z zabavo, vseeno pa je potrebno imeti vaje, spustit kakšno zanimivo stvar, ker imaš ravno takrat špil. Vesel sem, ker imam službo, v kateri mi sodelavci pomagajo, da lahko igram, resnično sem jim hvaležen za to. Slovenija je premajhna za rokenrol. Moraš imeti še drug vir dohodka. Nekaj časa ti gre dobro, potem ne. Če nisi odvisen samo od glasbe, lahko bolj poslušaš samega sebe in manj modne trende.

Velika večina rokenrol in pop glasbenikov zavrača klasično glasbo kot nekaj zelo dolgočasnega, morečega... Kako gledaš na to glasbeno vrsto ?

V življenju sem igral zelo različne glasbene stile in se mi zdi zanimivo, da mi je klasika čedalje bolj všeč. Ne poslušam veliko klasične glasbe. Mi je pa čedalje bolj prijetno slišati simfonični orkester, spoštujem ljudi, ki pišejo klasiko. Vsi ti akordi, ritmi. Če hočeš vse prelit na papir in pozneje v glasbo... Ni enostavno.

Okrog glasbenikov in deklet se pletejo vse mogoče zgodbe. Nekateri pravijo, da so muzičarji magnet za ženske, drugi, da se jih izogibajo, kje je resnica ?

V glasbenih krogih so prisotne ženske, jasno, tako kot v drugih. Je pa velikokrat prepotencirana trditev, da lahko po vsakem nastopu odpelješ dekle na krajši izlet. So pa jedro publike in mi je všeč, če se z njimi dobro razumem. Rad se pogovarjam z njimi. Pri sebi tudi opažam, da imam do svoje punce čedalje bolj prijateljski odnos, čeprav sem včasih mislil, da prijateljstvo med moškim in žensko ni možno. Imel sem občutek, da slej kot prej prevladajo čustva, takšna ali drugačna, zdaj pa odkrivam v ženski prijateljico. Mi pa prijateljstvo veliko pomeni.

O drogah med glasbeniki se govori, kot da je to nujna in nezamenljiva stvar. Nisi pravi, če se ne drogiraš ali vsaj kadiš travo, za alkohol je pa popolnoma jasno, da sodi zdraven. Se lahko dela dobra muzika brez omenjenih substanc?

Obstaja stereotip, da smo glasbeniki veliki potrošniki drog in kaj vem še česa. Ne morem trditi, da tega ni. Seveda je, ampak nič več kot drugje. Večji problem je odvisnost. Veliko dobrih glasbenikov je umrlo zaradi droge. Janis Joplin, Hendrix... Odvisnost te pokoplje, to je tek na kratke proge. Mene to ne zanima. Mislim, da je drog med glasbeniki celo manj kot pri ljudeh, ki se z glasbo ne ukvarjajo. Sam mladim odsvetujem droge, enostavno zaradi tega, ker še ne razmišljam s svojo glavo in so pod velikim vplivom družbe, nekega imidža, kaj vem česa... Energijo je potrebno iskati drugje, v glasbi, športu in ne pri drogah.

Poznaš veliko slovenskih glasbenikov, spoštujejo te, sodeloval si z njimi. Igral v mnogih zasedbah, tudi s popularnimi pop pevci, pevkami, omenjam Heleno Blagne...

Zelo rad sodelujem z različnimi ljudmi, spoznavam njihove ideje, všeč so mi večeri, na katerih se zberemo glasbeniki iz različnih bendov in potem igramo. To se mi zdi super. Rad igram na koncertih, kjer nastopa več bendov. Tako prideš do novih poznanstev, se kaj naučiš. Je pa tudi res, da sem preigral zelo veliko različnih glasbenih stilov. Od roka do popa, narodnozabavne glasbe, punka, še sam ne vem, kje vse in s kom smo delili glasbo. Vsak stil mi je nekaj dal, od vsakega sem se nekaj naučil, kar lahko zdaj uporabljam. Če bi imel še enkrat priložnost izbirati svojo pot, bi krenil po isti. Vedno je zanimivo, vedno se kaj dogaja. Tako se lahko izoblikuješ kot osebnost, se zaveš samega sebe, svojih želja, potreb...

O slovenski glasbeni sceni se slišijo različne kritike. Pozitivne, negativne, obstajajo mnenja, da vse skupaj ni vredno nič, da nimamo dobrih glasbenikov, studiev...

Vsak narod ima točno tako glasbo, kot si jo zaželi. Glasbeni kritiki dostikrat preradi pozabljajo, v kakšnih razmerah delamo slovenski glasbeniki. Pred leti je bilo zelo težko priti do dobrega instrumenta, zdaj je to lažje, vendar vseeno, vse te zadeve stanejo, precej. Bendji vadijo po zaklonskih, težko je priti do dobrega prostora za vaje. Še vedno se postrani gleda na rokenrol, čeprav je to kultura, del vsakdana, stvar, s katero se skoraj vsakdo sreča. Je pa res, da smo bili pred osamosvojitvijo veliko bolj povezani z jugo sceno. Takoj po osamosvojitvi pa je slovenski rokenrol doživel prazen prostor, ki ga je prej zapolnjevala jugo scena. Minilo je kar nekaj let, preden sta se rokenrol in pop postavili na svoje noge. Imam občutek, da slovenska glasba dobiva svoj pečat, se razvija, čeprav nas je premalo, da bi lahko poslušalci preživeli vse bende, vendar me veseli korak naprej. Ravno v Novem mestu obstoja pozitiven naboj, ki nam ga priznavajo tudi ostali slovenski glasbeniki. Festival Rock Otočec, novi mlajši bendi, starejši mojstri zvoka, ki dodajajo vsemu temu svoje izkušnje, krasno se vse razvija. Novo mesto sploh predstavlja center posebnežev, boemov, ki jih v drugih mestih ni toliko. Rad živim tukaj in ustvarjam njegovo podobo.

Z Duškotom Carjem sem se pogovarjal Rok Otočec fotografiral Peter Klinc

KAKO LAHKO POSTANEŠ ČLAN ?

Prinesi:
osebni dokument
originalno potrdilo o šolanju
davčno številko
svojo hranilno knjižico ali tekoči račun
fotografijo

NOVE NAPOTNICE ZA DELO ZAKAJ ?

1. Na napotnici **mora biti izpisana številka tvojega osebne dokumenta**, ki ga moraš predložiti ob dvigu napotnice.

Zakaj ? Delodajalec kot tudi inšpektor za delo lahko preverita, da delo tudi dejansko opravlja oseba, ki je bila na delo napotena.

2. Delodajalec ti mora povedati, **od kdaj do kdaj boš delo opravljal**, ti pa **moraš napotnico vedno dvigniti pred začetkom dela**.

Zakaj ? V primeru inšpekcije dela kot tudi nesreče pri delu se pregleda rok za izvršitev dela in v kolikor datumi ne ustrezajo dejanskim se tvoje delo šteje kot delo na črno za kar so predpisane tudi ustrezne kazni.

3. **Napotnica je v štirih izvodih**, četrti izvod mora **delodajalec potrditi in ti ga takoj ob pričetku dela tudi izročiti**.

Zakaj ? Tako se boš izognil morebitnemu delodajalčevemu izmikanju, da dela nisi tudi dejansko opravil.

4. Po telefonu 07/3374-370 preveriš ali je delodajalec že vrnil obračunano napotnico na ŠS in kdaj je bil izstavljen račun.

5. Takoj ko delodajalec poravnava račun, ŠS nakaže tvoj zaslužek na tvojo hranilno knjižico ali tekoči račun. V kolikor denarja nisi prejel takoj pokliči 07/3374-370.

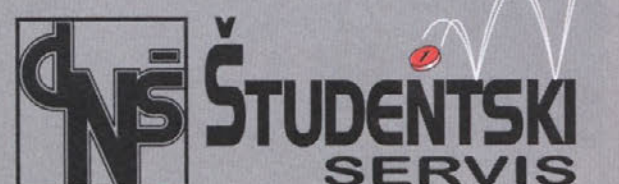
Ne pozabi, da se lahko s 1.6.2000 vpišeš v

VRSTO ISKALCEV ZAPOSLOTITVE

in sicer po telefonu, če si prinesel letošnje potrdilo o šolanju, drugače pa se oglasi osebno.

Ko bomo prejeli ponudbo za delo te bomo poklicali domov.

Na študentskem servisu DNS lahko dobiš tudi seznam podjetij, kamor lahko pošlješ prošnjo za počitniško delo.

NOVO MESTO

NOVO MESTO, PREŠERNOV TRG 6, TEL: 068 374 370
TREBNJE, GUBČEVA CESTA 16A, TEL: 068 460 520

HTTP://WWW.DRUSTVO-DNS.SI --- E-MAIL: SSNM@DRUSTVO-DNS.SI
E-MAIL: SSSTR@DRUSTVO-DNS.SI

Egipt

med nadlogami in lepotami

"Smo mediteranska država, slavni prostor. O nas govori Jezus v Bibliji. Mi smo svet, blagoslovljen narod. Si brala o tem?" S tem stavkom se je začel govor egiptčanskega študenta Samerja, ki sem ga spoznala v Hurghadi, mestu v Egiptu, ki leži ob Rdečem morju. V Egipt me je pot ponesla v začetku marca letos, čeprav prej nisem nikoli verjela, da bom poromala tja. Prvikrat na afriški celini, v arabskem svetu, med drugačno kulturo in sredi mogočne zgodovine, sem dojemala in črpala lepote, ki so se mi globoko vtisnile v spomin: Egipt, prostor številnih shodov ljudstva iz vsega sveta; privlačnost dežele, kjer so vladali faraoni, ljudje pa so jih čistili s postavljanjem mogočnih piramid; močna nasprotja med muslimani in kristjani...

Egipt šteje okrog 65 milijonov muslimanov in 12 milijonov kristjanov (t.i. koptov), vendar točnih podatkov ni. Uradni jezik ne glede na veroizpoved je arabski, koptski jezik pa je mešanica arabščine in starega faraonskega jezika. Koptska umetnost je nastajala predvsem izpod rok menihov. Ohranjeni so mnogi rokopisi, stenske poslikave in rezbarije. Koptski menihi so predhodniki svojih zahodnih naslednikov, njihov jezik pa je v samostanih prerasel v literarni jezik, zato so prav samostani največje zakladnice knjig in kulturnih del.

***

Na poti iz Hurghade v Kairo je opaziti, kako so po puščavi zrasla naselja, predvsem ob Nilu. To so revna barakarska naselja, med stotinami palm, ki za osnovno vodo uporabljajo kar Nilovo in naznanjajo, da se bližamo večjemu mestu. V delti Nila je okrog tri milijone dateljnovih palm. V Starem Egiptu so veljale za (skoraj) sveta drevesa, saj so pokazatelji bližine vode, ki pomeni preskrbo ljudi za življenje. Danes pa veljajo za neuraden simbol merjenja gospodarske moči v državi.

Kairo je mesto s približno 17 milijoni prebivalstva in s povsem drugačnim utripom, kot je značilen za evropska mesta. Zaradi revnih predmestnih in mestnih naselij s pomočjo državne podpore preusmerjajo/razporejajo prebivalstvo v druga egiptčanska mesta. Egipt se tudi sicer srečuje z ogromnim številom prebivalstva, zato problem brezposelnosti rešujejo na razne načine, med drugim tudi tako, da skušajo čim dlje 'držati' vojaške obveznike na služenju vojaškega roka. Stanovanjskih hiš ne dokončujejo, saj na nedokončano gradnjo ni davka. V predmestju pa visijo velike table z napisom: "Egipt je center civilizacije." Morda afriške.

***

Po zakonu ima lahko moški musliman največ štiri žene. Imeti veliko otrok pomeni izraz moči. Žene nosijo črno obleko. Otroci so pri materah, skupaj se igrajo, saj so družina in spadajo skupaj. Dan, pri kateri ženi je mož, je natančno določen v koledarju. S časom zakoni mnogoženstva upadajo in po izračunu trenda ocenjujejo, da bi v dvajsetih letih zakoni pristali na ravni 1:1 (konec mnogoženstva).

***

Jezditi kamelo je na prvi pogled morda zabavno, toda beduini turista ne spustijo prej s kameljega hrbta, dokler niso zadovoljni z vsoto, ki jo le-ta (skoraj po sili) odšteje za 'nepozaben spomin'.

Sredi Arabske puščave, ob samostanu sv. Antona Puščavnika, smo videli hladilne posode z vodo. Te posode so rahlo propustne in voda v posodi, ki izhlapeva, veže nase toploto. Tako dosežejo, da preostala voda v posodi ostaja prijetno hladna kljub zunanjim visokim puščavskim temperaturam.

Gradnja piramid, s katerimi je močno zaznamovana zgodovina Egipta, je potekala v času poletja, in sicer takrat, ko je Nil poplavljal. Piramide so bile grajene za poslednje bivališče faraonov. Graditelji niso bili sužnji, ampak ljudje, ki so si želeli zagotoviti onostranstvo, saj so faraoni skrbeli za onostranstvo ljudi. Piramide so bile grajene po stopnjah (stopnicah), po katerih bi lahko brez težav priplezali do vrha, vendar obiskovalcem to seveda ni dovoljeno. Na vrhu piramid so ostanki drugačnega kamna, t.i. plašča piramide. Kamen za plašč so kopali ob desnem bregu Nila. Domnevajo, da je bil plašč nekoč pozlačen. Ko se je vrh bleščal v soncu, je to pomenilo: "Tam, kjer žari, je tisti, ki zame skrbi. Faraon, ki tukaj leži." Piramida je predstavljala točko, središče večnosti. Največja je Keopsova, katere obseg glavne ležeče ploskve meri 220 metrov, v višino pa meri 147 metrov. Gradnja naj bi trajala 20 let. Na mesec je pri delu sodelovalo 20 000 delavcev, torej naj bi bilo skupno okrog 1 200 000 delavcev vpletenih v gradnjo te mogočne piramide, ki stoji poleg še dveh piramid v neposredni bližini. Piramide so oblika skupnega družinskega pokopališča. Običajno je v njej pokopan le en človek, razen v Fajunu je primer pokopa dveh.

***

V Kairu smo se srečali tudi s slovenskimi sestrami misijonarkami, ki so se pred mnogimi leti odpravile čez morje v Egipt. Sestra Kristina, rojena na Primorskem, je tam že petdeset let, poleg nje živita v skupnosti še dve slovenski sestri, vse pa z znanjem slovenske besede tudi daleč od domovine dokazujejo, da niso povsem pozabile rodne zemlje (celo ena izmed egiptčanskih sester zelo dobro razume slovensko). V skupnosti imajo nastanjenih še osemindeset deklet, egiptovskih študentk, ki so prišle študirat v Kairo, in za katere skrbijo, da bi jim bilo to sedemnajstmilijonsko mesto čimbolj prijetno bivališče.

Škozi tunel pod Sueškim prekopom smo 'prestopili' iz Afrike v Azijo, na Sinajski polotok. Puščavski polotok Sinaj med Sredozemskim morjem in Sueškim ter Akabskim zalivom ima okrog sto tisoč prebivalcev, velik pa je za približno tri Slovenije. Najbolj znano mesto je Sharem el Sheik. Trdnjava samostana svete Katarine, nedaleč od vznožja gore Sinaj, je obdana z zidovi, danes pa je v tem samostanu okrog dvajset grških menihov, ki tam živijo že 1400 let. V 6. stoletju je cesar Justinijan dal zgraditi samostan in utrdbo. Prvotno kapelo so postavili v 4. stoletju po nareku bizantinske cesarice Helene. Stala naj bi na mestu, kjer je Bog iz gorečega grma spregovoril Mojzesu.

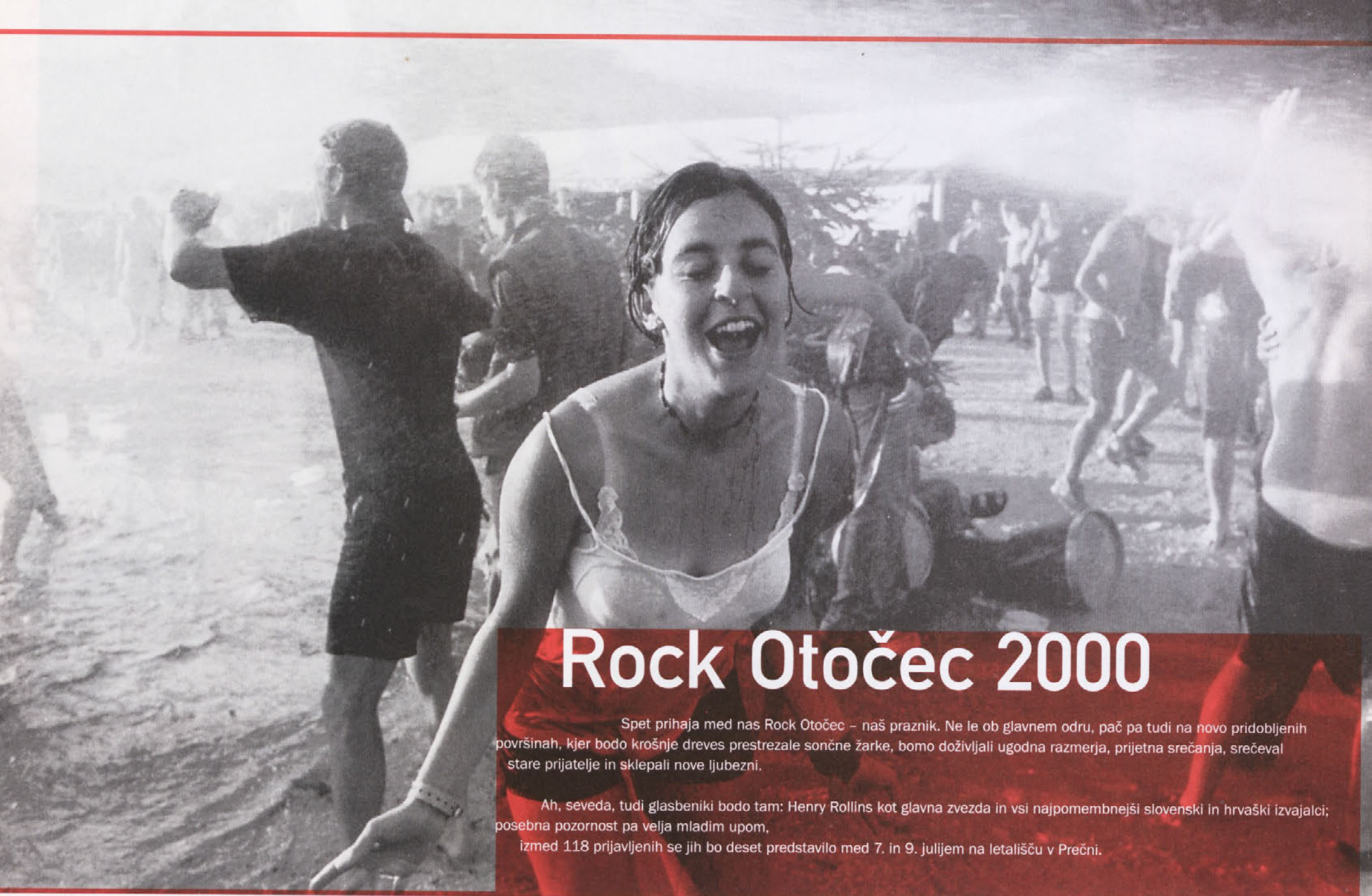
Vrh Sinaja (2285m) je oddaljen približno tri ure hoda od samostana. Gore se kažejo v rdečkasti barvi z dodanimi zelenimi in rjavimi odtenki. Razgled z vrha naj bi v najlepšem vremenu dosegel celo Akabski zaliv. Popotnikov vseh starosti je vedno veliko, pot je dobro 'uhojena' in ne predstavlja večjih težav za razliko od težko dostopnih sosednjih gora. Še vedno je na Sinaju najlepši čas dneva sončni vzhod. Blaževa šala, izrečena strogo resno, je kmalu dosegla našo celotno ekipo na vrhu Sinaja, glasila pa se je: "Žalostno je, če si Slovenec in na gori Sinaj prvikrat stojiš na dvatisočaku."

***

Samer je bil naše skupine zelo vesel. Povedal mi je še, da je turizem za Egipt vedno bolj naraščajočega pomena. Imajo veliko znamenitosti. Imeli so še več, "pa so tatovi odnesli". Od mest sta mu najbolj všeč Luxur zaradi templjev, in Alexandria, ker rad plava. Tudi v Hurghadi je zadovoljen, saj Rdeče morje ponuja veliko rastlinja in rib, pa tudi turistov. Zaključuje visoko šolo za turizem in hotelirstvo v Kairu, kmalu pa bo postal turistični vodič. Želi si, da bi v Egiptu prenehale medverske razlike in sovraštvo.

Doživljanje bogate zgodovine, vožnja po puščavi, kamele, piramide in poletne temperature so napolnili teden in vtisnili nepozaben spomin. Slednji mi bo v pomoč, ko me bo vleklo spet tja. Daleč je...

Tanja Gorenc

Rock Otočec 2000

Spet prihaja med nas Rock Otočec – naš praznik. Ne le ob glavnem odru, pač pa tudi na novo pridobljenih površinah, kjer bodo krošnje dreves prestrezale sončne žarke, bomo doživljali ugodna razmerja, prijetna srečanja, srečeval stare prijatelje in sklepali nove ljubezni.

Ah, seveda, tudi glasbeniki bodo tam: Henry Rollins kot glavna zvezda in vsi najpomembnejši slovenski in hrvaški izvajalci; posebna pozornost pa velja mladim upom, izmed 118 prijavljenih se jih bo deset predstavilo med 7. in 9. julijem na letališču v Prečni.

Mesec maj je tisti čas v letu, ko se začne narava kazati v vsej svoji lepoti in prebudi v človeku najbolj iskrena čustva do vsega, kar ga obdaja. Je pa tudi tisti mesec, ko se dolenjski študentje z dušo in telesom posvetijo organizaciji Cvičkarije v Ljubljani in Mariboru. To je čas, ko nenadoma pozabijo na vse tegobe današnjega dne in čakajo na začetek dolenjskega praznika v slovenski in štajerski metropoli. Nič drugače ni bilo letos. Društvo novomeških študentov je že nekaj mesecev prej naredilo načrt, kako izpeljati letošnjo Cvičkarijo, da bo po svoji kvaliteti še za stopničko višje kot pretekla leta.

Že na samem začetku smo organizatorji spoznali, da organizirati tako prireditev ni mačji kašelj. Ker nobena stvar ni večna, tako se je morala tudi znotraj društva zgoditi zamenjava generacij. Nova ekipa je od predhodne nasledila bogastvo izkušenj iz preteklih let, kar nam je v veliki meri pripomoglo k povezovanju vseh drobnih, a ne nepomembnih delov, v celoto z imenom Cvičkarija. Včasih pa smo prišli do potrditve stare modrosti, da ni vse zlato, kar se svetli, kajti zaradi nekaterih nesporazumov iz prejšnjih let je bilo potrebno vložiti precej več truda, kot smo pričakovali. Vendar nas to ni ustavilo na naši poti, ampak smo s skupnimi močmi prebrodili vse težave.

Bolj ko se je bližal dan prireditve, večje je bilo veselje med nami, da bo vsa stvar uspela. Že to je bila zadostna motivacija, da stisnemo zobe in pozabimo na razna polena, ki so nam jih metali pod noge, tako s strani krovne študentske organizacije kot tudi s strani samega prizorišča. Deležni smo bili nizkih udarcev in še nizkotnejših zahtev in pogojev, ki so postavljali pod vprašaj izvedbo celotne prireditve. Nas pa je pri vsej stvari držala pokonci ena stvar, nadaljevati tradicijo in predstaviti rodno pokrajino z njenim najbolj znanim proizvodom, cvičkom. Ob tej priliki bi se zahvalili vsem vinogradnikom, ki so nas podpirali in vzpodbujali v naših dejanjih in upamo, da bomo še v prihodnje nadaljevali s takim medsebojnim sodelovanjem.

<< Študentska Cvičkarija živi!

O sami prireditvi pa bi težko rekli kaj drugega kot: trudili smo se in uspelo nam je! V popoldanskem programu se je predstavilo lepo število dolenjskih skupin, ki so dali s svojim zanimivim programom kulturno-umetniški pečat sami prireditvi, kar je bilo razbrati tudi iz odziva obiskovalcev. Za slovesno plat pa so poskrbeli predsednik Državnega sveta g. Tone Hrovat, dolenjski župani in novomeška podžupanja ga. Martina Vrhovnik, vinska kraljica Slovenije in cvičkova princesa, ki so, vsak na svoj način, predstavili videnje Cvičkarije in samega cvička danes in jutri. Ne smemo pa izvesti tudi truda vinogradnikov, ki so s predstavitvijo svojega delovanja prispevali k boljšemu vzdušju. Večerni program je bil letos zamišljen zelo dobro, vendar kot celota ni naletel na navdušen odziv občinstva, za kar pa bi lahko pripisali krivdo tudi podobnemu koncertu v študentskem naselju, ki je bil naknadno preložen na dan Cvičkarije. Pri vsem tem je ostal grenak priokus, da je bila vsa stvar zamišljena kot svojevrstna diskreditacija Cvičkarije, saj je prvotni namen prireditve predstaviti Dolenjsko vsem študentom, ki pa so bili letos premamljeni s cenenim koncertom. Društvo novomeških študentov pa letos ni pozabilo na edino zvezdo stalnico vseh dosedanjih Cvičkarij, Vlada Kreslina, ki je s svojim nastopom še nadgradil kvaliteto večernega programa.

Kakorkoli že, prireditelji smo zadovoljni z organizacijo prireditve, malo manj z obiskom in razočarani nad najemodajalcem prostora. Kljub vsemu pa Vam obljubljam, da bomo tudi drugo leto Cvičkarijo predstavili v vsej njeni lepoti. Potrudili in napeli bomo vse moči, da nam prihodnje leto ne bo potrebno premagovati vseh letošnjih težav. Vse tegobe so nam prinesle le še večje zadovoljstvo, saj smo dokazali, da smo sposobni premagati tudi največje ovire na poti velikega cilja, omogočiti Cvičkarijo. Zatorej pozivamo vse, ki vam je kaj do tega, da se predstavi Dolenjska širši slovenski javnosti, da nam prihodnje leto priskočite na pomoč in tudi vi okusite slast, ki jo prinaša organiziranje in uspešna izvedba take prireditve.

za DNS Uroš Kocjan

fotografije Tomaž Grdin in Boštjan Pucelj

Zaščitni faktorji, ki počitnikarju ohranijo mirne živce

*Na pot se odpravim
vedno s plačilnimi
karticami SKB*

banke. Eurocard ali Visa vas
bosta spremljali povsod
po svetu, Karanto in BA
kartico pa boste lahko
uporabljali tisti, ki boste
počitnikovali v
Sloveniji.

*Na svojih karticah si
preskrbim dovolj velik
limit.*

*Morda boste potrebovali
nekaj več denarja, zato že
prej zaprosite za povečan
limit na svoji kartici.*

*Pri nakupu počitniškega paketa
izkoristim ugodne počitniške
kredite.* Zaradi ugodnih obresti se
vam to vsekakor splača
narediti.

*Vse svoje
dragocenosti doma
varno shranim v
bančnem sefu. In zato
boste na počitnicah
zares popolnoma
brez skrbi.*

*S svojo banko sem
povezan tudi preko
SKB NET-a in
Zelenega telefona. Tako se
lahko kjerkoli
in kadarkoli
obrnem
na svojo
banko.*

Najmlajša knjigarna v mestu

popusti za študente in dijake
možnost naročanja knjig, stripov, revij...

Klub GOGA z ugodnostmi za člane,
čitalnica,
café galerija

Knjigarna GOGA DNS, Založba Goga, mladinsko založništvo

Glavni trg 6
Novo mesto

tel: 07 393 08 02
fax: 07 393 08 00

e-mail: goga@društvo-dns.si

delovni čas: pon.-pet.: 9.00 - 20.00 poletno podaljšanje
sob. 9.00 - 13.00 do osmih zvečer

ZMENJENA SVA BILA V GOGI...KER JE TAKO MAJHNA JE NISEM NAŠEL...

GOGA

KNJIGARNA

NOVO MESTO, GLAVNI TRG 6, TEL.: 068 393 08 02, FAX: 068 393 08 00

Kaj dogaja v Gogi?

Brigita Judež

Novomeščani se pogosto pritožujejo, da se v mestu nič ne dogaja. Pa sem se vprašala, kaj to pravzaprav pomeni. No, mislim to, da se ljudje pritožujejo, ali pa morda to, kaj pomeni 'dogajati se'. Konec koncev se tako ali tako izkaže, da je to eno in isto vprašanje. Ampak začeti je treba na začetku, torej: Zakaj se ljudje pritožujejo, da se v mestu nič ne dogaja?

Na postavljeno vprašanje ni težko odgovoriti. Z zelo malo truda se lahko vživim v povprečno Novomeščanko in/ali Novomeščana (čeprav seveda v Novem mestu ni nikogar, ki bi bil povprečen), ki se na primer v petek zvečer do onemoglosti dolgočasila in se hočeta znebiti nadležnega bremena. Kam se lahko odpravita? Seveda, v kino! Toda v kinu je film, ki sta ga že gledala, ali pa je enostavno negledljiv (tudi to se zgodi), sploh pa bi rada počela nekaj novega, drugačnega... Tu pa se začnejo njune težave. V Novem mestu ni gledališča, ni opere, ni baleta, ni novih, privlačnih razstav (vsaj ne ta petek), ni koncertov klasične glasbe, pa tudi drugačne vrste koncerti so redki, ni uličnih muzikantov niti slikarjev, ni supersolistke ali solista, ki bi vsak drugi dan pela oziroma igrala v tem in tem lokalu, ni recitalov, ni zanimivih predavanj (razen tu in tam kakšno potopisno predavanje), ni delavnic takšnih in drugačnih, ni literarnih večerov, še do poštene diskoteke se je potrebno nekaj časa voziti. Kam naj se torej človek dr v tem mrtvem mestu? Vse, kar mu preostane, je, da se usede v enega od lokalov in gleda vedno iste obraze in upa in čaka, da pride kakšna dobra bejba ali kakšen nov frajer in to bo višek večera. Najbrž se vam zdi, da pretiravam in morda imate prav, toda nihče mi ne more očitati, da lažem.

Seveda pa je tu tudi druga stran, ki jo moram upoštevati: Kaj se v Novem mestu dogaja in kaj to sploh je: 'dogajati se'? Mnogi smo začutili praznino, kar se tiče življenja mesta, kot bi bil v zraku še vedno vonj Novomeške pomladi in njenega ustvarjalnega vrenja in življenje, ki pa je le še nostalgichen spomin na dogajanje, ki ga danes ni. Ampak odločni smo bili, da oživimo vsaj košček tega spomina in odprl se je LokalPatriot. In začelo se je vsakovrstno dogajanje: koncerti, potopisna predavanja, koncerti, tematski večeri, improvizirano gledališče, sem že rekla koncerti... In ljudje so prišli in se zabavali in vse je bilo čudovito in prišlo je izpitno obdobje in tista peščica ljudi, ki se je nesebično trudila, da bi mesto nekoliko oživel, se je morala vrniti k svojim življenjem in sploh zadihati po nekaj mesecih intenzivnega programa v lokalu. Dogajanje seveda ni zamrlo, se je pa občutno zmanjšalo, kar pomeni, da se ti lahko zgodi, da prideš v soboto zvečer v LokalPatriot in v njem najdeš morda deset ljudi...

Z mesecem majem smo začeli skrbeti tudi za kulturno dogajanje v mestu. Oživel je atrij novoodprte Knjigarne Goga. Prostor je odličen. Slišala sem komenter, da je občutje pariško. Seveda smo takšen prostor morali izrabiti. In sem povabila mladega slovenskega pisatelja Dušana Šarotarja in smo obesili plakate in smo razposlali okoli sedemsto vabil in kaj se je zgodilo: prišlo je dvajset ljudi in ne morem reči morda trideset, ker bi mi to lahko kdo očital kot laž. Pa smo si rekli: 'Dobro. Ljudje ne vedo še za Gogo in morda nismo poslali vabil pravim ljudem in morda bi morali oglaševati po radiu in morda bi morali obesiti več plakatov...'

Pa se je zgodil naslednji petek glasbeni večer, in sicer so se predstavili učenci Glasbene šole Marjana Kozine s kitarami in prišli so jih gledat le starši. Pa smo poskušali razumeti ljudi, da želijo morda profesionalnejšo sceno, čeprav ne vem, zakaj ne bi podpirali tudi bodočih vrhunskih glasbenikov.

Pa smo priredili naslednji vikend tradicionalni literarni maraton Literarnega društva Dragotina Ketteja in Sklada za kulturne ljubiteljske dejavnosti kar v čudovitem ozračju atrija Knjigarne Goga. Razposlali smo vabila (tokrat okoli šesto kosov) in kaj se je zgodilo? V četrtek, ko so se predstavljali mladi literati, so jih prišli poslušat le starši in nekaj učiteljic. V petek, ko se je predstavilo šest prvovrstnih slovenskih pesnic - Maja Vidmar, Marjanca Kočevar, Romana Novak, Katja Plut, Jadranka Matić-Zupančič in Barbara Korun in jih je na harmoniki spremljal Marsell Marinšek, je bil obisk, glede na ugled gostij, spet slab. V soboto pa je bilo stanje še nekoliko slabše, ko sem se pogovarjala s štirimi odličnimi pripovedniki: Sanjo Pregl, Milanom Markljem, Matjažem Pikalom in Damijanom Šinigojem. Ampak smo spet opravičevali ljudi, češ da je Goga še vedno zelo nov in neznan prostor, da morda nismo poslali vabil pravim ljudem in da je bilo ta vikend res nekoliko mrzlo za prireditelje na prostem, čeprav smo imeli z dežjem ogromno srečo.

Sledil je spet glasbeni večer. Gostje so bili trije nadebudni novomeški glasbeniki: Jernej Zoran trio. Atmosfera je bila tudi tokrat, kot vedno doslej, čudovita, a ljudi se spet ni ravno trlo.

Drugega junija smo gostili 3 mini in baltazar. To je enkratna gledališka skupina, ki se je predstavila skozi interpretacijo nekaterih lastnih tekstov iz svoje letošnje predstave V vročini psi po malem grizljajo, ki jih je kombinirala z interpretacijami izbranih pesmi. Vse to je spremljala video projekcija, ki jo je pripravil Klemen Dvornik, po koncu programa pa smo se (moderatorica in skromno občinstvo) s člani skupine, Brankom Jordanom, Sašo Učman, Katjo Vukčević in Mitjem Ličnom, zapletli še v zanimiv pogovor. Kot vedno: super scena, malo ljudi.

Naslednji vikend smo spet pripravili glasbeni večer. Tudi ta večer je pripadal učencem novomeške glasbene šole, le da so se tokrat predstavili violinisti in violončelistke v

spremljavi pianina. Ljudi je bilo veliko, in sicer zato, ker je nastopilo kar precej otrok in vse so prišli gledat njihovi starši.

Vse do konca junija se bo vsak petek zvečer v atriju knjigarne nekaj dogajalo. Seveda bo pred izidom Parka marsičesa že konec, kot na primer petkovega literarnega večera s poezijo B. A. Novaka. Minil bo tudi že večer komorne igre učencev Glasbene šole Marjana Kozine. Upam, da bo (oziroma je bila) udeležba na teh dogodkih boljša.

Povabim vas lahko le, žal, na zaključek prvega cikla dogajanj v Knjigarni Goga. V petek, 30. junija, bomo gostili najprestižnejša gosta: Daneta Zajca in Janeza Škofa, ki sta pred kratkim izdala CD Ogenj v ustih, na katerem najdete interpretacije lastne poezije Daneta Zajca, ki ga na harmoniki spremlja Janez Škof. Menim, da boljšega dogodka v Gogi ali v Novem mestu skoraj ni mogoče pripraviti. V soboto, 1. julija, pa bomo gostili še mlado novomeško skupino Dom za sanje, ki si je za svoj prvi nastop izbrala ravno atrij Goge.

Potem gre naša maloštevilna ekipa, tako kot večina Novomeščanov, na dopust, toda septembra začnemo z novimi dogodki v Gogi. Za vse tiste, ki boste poleti le ostali v mestu, pa bomo tu in tam tudi pripravili kakšen zanimiv prijetljaj.

In če se sedaj vrnem k drugemu vprašanju, ki sem si ga zastavila, lahko, po vsem naštetem, rečem, da mesto le ni tako zelo mrtvo in da se v Novem mestu marsikaj dogaja, hkrati pa lahko ugotovim tudi to, da ljudje najbrž ne vedo najbolje, kaj pomeni 'dogajati se', saj se na dogodke ne odzivajo najbolje. 'Dogajati se' namreč pomeni, da je v mestu toliko radovednih, aktivnih, nezdolgočasenih, živih ljudi, ki dogajajo.

Brigita J. & Boris A. N. brez Borisa A. N.

Literarni večer brez gosta v knjigarni Goga

Pred kratkim sem se z Mihaatom M. pogovarjal o naši pisateljski srenji, katere člana sva oba. Razlagal sem mu o nekem intervjuju, ki sem ga pred leti dal za nek časopis in v katerem sem navrgel, da je moj naslednji cilj Nobelova nagrada za literaturo. Tedaj se mi je to zdela sijajna domislica, ki je nihče ne more razumeti drugače kot šalo (nekaj takega, kot bi slovenski film kandidiral za Oskarja!), danes pa si te izjave več ne bi upal dati. Kajti v Sloveniji živi in piše in se trudi in izgoreva kar nekaj slovenskih pisateljev, ki pišejo za Nobelovo nagrado za literaturo. Brez samoironije ali kakšnega drugega priročnega izgovora, ki ne bi bil medicinske narave ...

OK, dobim povabilo na Kresnika z nekakšno prilogo Dela, v kateri prejšnji Kresnikovi nagrajenci razložijo, kako in kaj. Seveda blesti Žabot, ki ne piše za nagrade ... niti za Nobelovo ne ... pisanje je muka ... s to muko bo moral živeti in umreti ... Eh, evo nam nov scenarij za slovenski film, ki bo kandidiral za Oskarja: slovenski pisatelj teče za vozom, ljudje na vozu ga spodbujajo, on teče, teče, si popravlja ruto (ali klobuk), pade, si potolče kolena, pa spet teče, teče ... Oskar, vam rečem. No, brez šale. V Žabotu imamo enega, ki ne piše za Nobelovo, niti pomisli ne nanjo ...

In zdaj nekaj popolnoma drugega: v Novem mestu, prestolnici Dolenjske, v knjigarni Goga, natančneje, smo v petek gostili vrhunsko pesniško pero z doktorsko titulo, Borisa A. Novaka. Povabila ga je Brigita J., njegova študentka in fanica. Povabila ga je mesec in pol pred prireditvijo, celo sam si je lahko izbral dan. Pred tem pogledal v zvežčič. Da smo lahko natisnili in razposlali vabila, obesili plakate, obvestili medije ... V Novo mesto pač vsak dan res ne pride tako veliko ime z doktorsko titulo. Ki seveda ni prišlo. Je namreč odpovedalo dan pred prireditvijo. Prišli pa so vsi obiskovalci, željni videti in slišati gosta iz prestolne Ljubljane. Po vseh pravilih bi morali prireditelji z dolgim nosom večer odpovedati, a se je zahvaljujoč Brigiti J. večer z Borisom A. Novakom vseeno zgodil, čeprav se je zgodil večer z Borisom A. Novakom brez Borisa A. Novaka. Brigita J. je obiskovalcem moškega spola, ki jih sploh ni bilo malo, razdelila Pesniško zbirko Alba in potem od vsakega moškega posebej zahtevala točno določeno pesem. Interpretacije so morda včasih rahlo šepale, a je poezija tako dobra, da si je vsaka pesem posebej zaslužila krepak aplavz. Po nekaj krogih, ko smo knjižico prebrali in je bilo večera (nadvse prijetnega in duhovitega!) skoraj konec, je na oder spontano prišlo še nekaj A.-jevih občudovalk, ki so kar iz glave recitirale nekaj pesmi. In (Brigita J. pravi, da briljantne) pesmi so še kar nekaj časa krožile okoli. Res.

Dr. Boris A. Novak, zahvali se Brigiti J. Pripravila je čudovit večer tvoje poezije. Pa čeprav samo v Novem mestu ...

Damijan Šinigoj

✓

Miroslav Košuta

✓

Memoria del corpo assente

Prevedla Daria Betocchi, spremno besedo napisala Marija Pirjevec. ZTT EST, Trieste 1999.

Po osmih letih je ponovno pred nami pesniška zbirka Miroslava Košute, le da gre tokrat za obsežen izbor pesmi, ki so najbolj zaznamovale avtorjevo poetiko vse do danes. V pričujoči izbor so uvrščene predvsem pesmi iz zbirke *Odseljeni čas* - trije cikli z naslovi: *Zalivski tok*, *Zaznamovanje* in *Ribje luske* (izvzemši pesmi *Ljudje brez sna*, *Marčna ofenziva*, *Kipenje pomladi*, *Balada o zaznamovanem*, *Balada v ljudskem slogu*, *Ptičja perspektiva*, *Noč in dan*, *Žalost*, *Nagrobnik*, *Ure kapljajo*, *Ječa*, *Celica*, *Upornik*, *Sam s sabo*, *Prehod*, *Tekma*, *Pesnikova smrt*), druge pesmi pripadajo mnogo starejši zbirki *Pričevanje*. Tokrat so natisnjene pesmi izšle v dvojezični zbirki (italijansko-slovenski), kar gotovo priča o pesnikovi nostalgiji po mestu ob morju, *mestu na robu sveta* in hkrati po izginjajočem slovenstvu. Prepoznane poteze poezije kraškega pesnika so še danes enako sveže, močne in zgovorne. Otožen ritem, ki polni verz z bolečino zaradi minljivosti življenja, preveva predvsem cikel *Zalivski tok*. Ena najbolj izrazitih pesmi je *Trieste triste*, polna otožne melodije nam pričara svet, ki počasi tone in mineva. Tržaški motivi se pojavijo tudi v pesmih *Goldonijev trg pod večer* in *Caffè degli specchi*. Največ pesmi (z izjemo *Sredi neprizadetih prič* in *Pismo*) iz cikla *Ribje luske* je konfiguriranih v štirivrstičnice in strukturiranih v kratkih, pa vendarle spevnih verzih z rimo. Pesem *Tihožitje z angelom smrti* odpira cikel *Zaznamovanje*, ki je »zaznamovan« s precej daljšimi pesmimi, katerih osnovna vizualna podoba tvori enakomerno razporejene verze v iz dveh do treh delov sestavljenih dvanajstvrstičnicah in štirinajstvrstičnicah. Avtor zaključí zbirko s pesmijo, ki je napisana v italjanščini in nosí pomenljiv naslov *Nel prstini di Santa Croce* (pesnikov rojstni kraj). Iz večine pesmi se zrcali avtorjeva življenjska skušnjaja, ki z mediteranskim pridihom dviguje pesmi iz lastnih spoznanj in jih z globoko iskrenostjo naseljuje v čas, ki prihaja.

Irena Svetek

✓

Matjaž Kocbek

✓

Sunek s sulico

Ljubljana 1999, 87 strani, cena 2235 SIT

Zgodnje pesniške zbirke Matjaža Kocbeka (*V*, *Opalni rob*, *Dišeče predivo*) so še globoko usidrane v tradiciji avantgardistične poezije, ene od prepoznavnih silnic, ki je do nedavega definirala njegovo poetiko. Pesnikova poezija se konec osemdesetih znajde na prelomni točki; z eksperimentalnimi različicami preteklega ludizma in reizma se ni dalo (več) priklicati eksistencialne nujnosti, ki naj teži k k resnici, da je poezija višji absolut. Tako Kocbek leta 1992 v zbirki *Ars amandi* prekine z ultramodernističnim izročilom in se znajde v novih vodah sporne metafizične poezije; v čudnem spletu iskanja višje resničnosti, kombinacij nadvlade in svetosti jezika (*bog kot absolutna resničnost jezika*), nekakšne izgubljene enovitosti (zlitje telesnega in duhovnega) in na drugi strani iskanja te zlitosti, hrepenenja po združitvi. Naslednjo zbirko *Dvojček* preveva močan erotični naboj, ki dviga pesmi iz poprejšnje navezanosti na kartezijanski razcep. Tukaj pride do zanimive kombinacije pristne erotičnosti, ki je v nekaterih pesmih lahko občutena kot skoraj nekaj »nezemeljskega«, mogoče celo religioznega (kar postane močan atribut Kocbekove poezije). Sledi zbirka *Kreta*; bolj neposredna poezija, ki se je osvobodila »me tafizičnih okov«, močne senzualne pesniške podobe, ki samo stopnjujejo erotičnost pesmi.

Sunek s sulico nadaljuje zastavljeno poetiko, vendar se eros ne kaže več v tako odkriti podobi, pesmi izžarevajo nekaj bolj hrepenenjskega , kar se vidi tudi v manj grobem in bolj »izbranem« izrazju. Lirski subjekt se nahaja v svetu, ki skoraj meji s sanjami in čutimo lahko odmaknjenost resničnega časa in prostora. Pesmi preveva mitični duh starega, izgubljenega sveta in se meša z ljubezenskim klicom lirskega subjekta. Hrepenenje in lepota sta podana skozi podobe, ki v verzih na čudovit način odgrinjajo tančico občutljivega sveta poezije in nam odkrivajo neznane bregove človeškega hrepenenja, ki polni prostor neopredeljive praznine.

V opusu Matjaža Kocbeka predstavljajo pesmi v najnovejši zbirki gotovo visoko izpovedno točko. Ekstenzivnost in večplastnost pesmi, verzi, ki nas popeljejo v območje sanjskega pričajo o poeziji, ki jo je vsekakor vredno prebrati.

Irena Svetek

✓

Uroš Ravbar

✓

Študent na poti okoli sveta

Novo mesto: Erro, 2000, 276 str., cena 3550 SIT.

Uroš Ravbar
Študent na poti okoli sveta
Novo mesto: Erro, 2000, 276 str., cena 3550 SIT.

»Zakaj rinem v svet, ko pa imam doma vse? Mogoče pa grem ravno zato, da bom spoznal, koliko mi pomenijo najbližji, prijatelji in moja lepa domovina, in bom znal to še bolj ceniti.«

Tako se sprašuje mladi avtor Uroš Ravbar, bralcem že znan po svojih potopisnih odlomkih, s katerimi nas je v nekaj nadaljevanjih zabaval v preteklih številkah Parka. Uroš je brez dvoma popotnik, ki pot okoli sveta (njegovo potovanje v resnici vključuje Tajsko, Laos, Avstralijo in Novo Zelandijo, za eksotični nameček pa Uroš obišče še nekaj težko dostopnih tihomorskih otočij: Fidži in Cookove otoke) jemlje zares in potuje tako po poteh, ki so jih neutrudne noge svetovnih turistov že močno izgazile (in že tudi iznakazile), in tistih, ki jih dejansko prestopi redko kateri zahodnjak in ki mejijo na avanturizem. Prav avanturizem in nekakšno primarno dožemanje sveta okrog sebe pa sta dejansko odliki te potopisne zbirke (zbirka jo je ustrežneje imenovati, saj kot celota razen s časovnim okvirom enega dolgega potovanja ne premore notranje strukturiranosti in napetosti, ki bi knjigi dajala koherentnejši, recimo literarnejši, pečat).

Knjiga je opremljena s solidnimi barvnimi fotografijami, ki jih je prinesel s seboj kar avtor sam, tekst pa je s številnimi podnaslovi razdrobljen v posamezne smiselne epizode, ki kronološko zasledujejo potek potovanja. Pripovedni tok je pretežno enosmeren in sledi linijo poteka potovanja, kot jo s svojimi očmi vidi Uroš, seveda vključuje tudi refleksije o videnem in doživetem, o ljudeh ter seveda o samem sebi, popotniku, ki išče svoj obraz v tujih deželah... toda te »zastranitve« niso ravno pogoste in obsežne, tudi ne pretirano pronicljive (med potjo pač ni časa za politične analize...); po moje bi si jih avtor lahko privoščil več. No, če so nam bile vseh literarizirane mojstrovine kakšnega Flisarja (tam seveda ne gre več za potopise, temveč prej za avtobiografski ali razvojni roman), bomo v literarnem smislu malo razočarani. Če pa nam gre le za dogodivščine in spoznavanje »eksotičnih« dežel skozi oči mladega študenta – popotnika, ki se je odpravil na res ambiciozno potovanje, potem je to knjiga za vas. In malo lokalpatriotizma, prosim; Uroš je pač Novomeščan, knjiga pa njegov prvenec. In tudi sveta mu je še nekaj ostalo za opisovanje.

Marijan Dovič

✓

Florijan Bevec

✓

Zmaj v viharju 1 (Ozadje osamosvojitve)

Izdalo in založilo: Tiskarstvo Opara, Novo mesto, 2000, 2450 SIT

Zaradi profesionalne deformacije imam to smolo, da preberem marsikatero knjigo, ki jo le iz želje po prijetnem branju ne bi. Definitivno. Govorim seveda o knjigah, ki opisujejo slovensko osamosvojitveno vojno s stališča svete resnice. S stališča avtorjeve neoporečne resnice. Resnice, ki druge resnice niti najmanj ne dopušča. Ne bom našteval knjig in avtorjev, ki jih skoraj vsi poznamo, brezplačne reklame si niti najmanj ne zaslužijo. Nekateri zato, ker so knjige spisali zaradi kakršnih koli (političnih) koristi, drugi so jih spisali zaradi ne vem kakšnih zamer, spet tretji so očitni medicinski primeri. Na žalost. In ti zadnji v tovrstni literaturi prevladujejo ...

Na reklamnem letaku, ki je vabil na promocijo knjige, piše, da je avtor romana (?) Zmaj v viharju, Florijan Bevec, 35 let živel v Ameriki, kjer je delal v vojaški industriji, sodeloval z NASO, medse so ga vabili tudi člani CIA-e, vendar se vabilu ni odzval. V času osamosvojitve Slovenije je bil sodelavec slovenskega diplomatskega predstavništva (čeprav je ta podatek, sodeč po knjigi Dimitrija Rupla, najmanj sporen, blago rečeno).

In zdaj nekaj besed o sami knjigi. Ne bi jih izgubljal. Besed, namreč. A vseeno. Da se boste lažje odločili za nakup. Avtor je kot vsak zavednež napadeni, krvaveči domovini materi želel pomagati po svojih najboljših močeh. In je skoval genialni načrt: na pomoč bo poklical Ruse. Pravzaprav ne Ruse, temveč njihovo Rdečo armado. Pravzaprav jih ne bo poklical, le delal se bo, da jih kliče. Da se bodo Američani ustrašili slovanskega povezovanja in raje sami napodili srbsko soldatesko ... V praksi je to izgledalo tako: najprej je poklical v Slovenijo, v krizni štab Slovenske vlade in tam se mu je nekdo zahvalil za ponujeno pomoč z besedami, da pač potrebujemo vsakršno pomoč od kogarkoli. To je bilo dovolj, da se je v bodoče predstavljal kot uradna oseba, ki pomaga Sloveniji z vednostjo in hvaležnostjo Slovenske vlade. Potem je Lojzetu Peterletu po faksu poslal celoten načrt. Lojze Peterle klika ni vrnil. Zakaj? Ker je bila telefonska linija nesebičnega pomagalca Sloveniji neprestano zasedena, ko se je tako trudil pomagati, in Lojze najbrž ni prišel skozi ... Potem je nesebični in genialni pomagalec poklical na češko in poljsko veleposlaništvo v Washingtonu, se predstavil in telefonistki na obeh ambasadah zaprosil, ali lahko zaprosita Rdečo armado, naj pride pomagat Sloveniji. Fotografija gospodične s češke ambasade, ki ni takoj in nemudoma odložila telefonske slušalke, mora po pomagalčevem mnenju viseti v vseh šolah slovenske diplomacije (ki jih sicer nimamo, drugače L. P. pač ne bi bil zunanji minister!). In kje se skriva genialnost načrta? Po teh dveh telefonskih pogovorih je šel nesebični pomagalec utrujen, popolnoma zbit v posteljo, vedoč, da je CIA posnela pogovor (ker je potekal v angleškem jeziku, ni bilo treba iskati prevajalca), ki bo tako že naslednji dan zjutraj na Bushevi mizi. In Bush se bo Slovanske naveze tako ustrašil, da ... Skratka, načrt je povsem uspel, nesebičnemu pomagalcu le to ni jasno, kako je Bushu uspelo vso stvar prikriti. Namreč motiv, ki je bil odločilen, da je Amerika bolj odločno posegla v dogajanje. To je kratka vsebina knjige, ki ima več kot 250 strani.

Na predstavitvi knjige si je avtor vzel čas in nam povsem odprl oči. Tito je bil zakon, Jugoslavija tudi, bila je skoraj najbolj bogata država na svetu. Bush se je tega ustrašil in je sklenil zadevo razbiti. As simple as that! Ko ga je Florijan razkrinkal, se je Bush ustrašil in Kohlu!!! ukazal, naj vojno konča. Evo. Florijan se je na misijo pripravljaj dve leti, a ker se mu je v najbolj ključnem trenutku pokvaril računalnik, s katerim bi moral napisati neko pismo in ga poslati po faksu (ki se je, mimogrede, tudi pokvaril, kar je še zavleklo zadevo!), se je rešitev Slovenije zavlekla za dan, dva. Samo iz tega razloga, kot mi je jasno in glasno povedal, sem sam, ki sem tiste dni držal puško v rokah, puško v rokah sploh držal. Ker če bi šlo vse po maslu, vojne sploh ne bi bilo. Spet: As simple as that!

Na vprašanje nekoga iz publike, kakšne reakcije bo povzročila njegova knjiga, je bil avtor kratek in jasen: knjigo bodo ignorirali, ker se ljudje in novinarji o njej ne bodo upali pisati. Evo, gospod Florijan, sam se ne bojim, knjigi posvečam vso pozornost, ki si jo zasluži!

Prav razburljiva knjiga, zares. Edino, kar še nikjer prej nisem prebral, je delitev Slovencev po novem ključu, za katerega se mi zdi, da je vsaj v tako ortodoksni obliki povsem avtorska, torej Bečeva. Slovenci smo razdeljeni tudi na Dolenjce, Notranjce, Gorenjce ... Torej, med sabo se grizemo beli in rdeči, pa malo črni, potem pa še dolenjski z gorenjskimi ... Le to mi ni bilo povsem razvidno iz teksta, ali Dolenjec belček mrzi črnega Gorenjca, in ali oba skupaj sovražita Primorca rdečega, ali pač Dolenjčki vseh barv složno udrihajo po npr. Štajercih vseh barv? Evo, tega nisem uspel razvozlati, a glede na številko 1 v naslovu in vzpodbudnega KONEC PRVE KNJIGE na koncu knjige, upam, da bo tudi ta dilema nekoč razjasnjena.

Ne morem si kaj, da na koncu ne bi dodal še cvetoberčka: da je avtor, ki je 30 let živel v tujini, Jugoslavijo idealiziral, mi je bilo nekako razumljivo, a na mojo repliko, da Jugoslavija le ni bila tako zelo v redu mati in da Slovenija le ni tako zelo slaba mačeha, so se odzvali nekateri starejši primerki iz publike. Da jaz ne vem nič. Da nisem dovolj star. Ko bom dovolj star, bom pa videl, kako slabo sem živel. Evo. Zaključim lahko s polovico reklame za Simobil: HALOOOO?!??

Damijan Šinigoj

Nova razstava v galeriji Simulaker

Igor Nose in Naivni simboli vsakdanjosti

Od torka, 27. 6. 2000 ob 21.00, bo v galeriji Simulaker na ogled prva samostojna razstava slikarja Igorja Nosea. Naslov Naivni simboli vsakdanjosti v dobršni meri odraža izpovedno sugestivnost razstavljenih del.

Ko uzremo slike, nikakor ne moremo spregledati dejstva, da je glavni slikarjev adut nereflektirana ekspresivnost, ki je tako značilna za »naivne« slikarje. V portretih, ki so bodisi upodobitve živih modelov bodisi kopije cenjenih fotografij filmskih div, nas Nose preseneti z nekakšno topo pasivnostjo, s katero v nas zrejo upodobljeni. Izraz, ki veje iz njihovih zenic, v nas ustvari občutek, ki je preveč rafiniran, da bi ga označili za prvinskega, in premalo prosojen, artikuliran, da bi se tej oznaki docela izognil. Potegne nas v nekakšen davno pozabljen svet, kjer se razblinijo temeljne estetske in moralne predpostavke, svet, ki je nekoč davno bival v vsakem od nas, a je vedno znova in znova žrtvovan za potrebe vulgarne racionalnosti.

Če sem v interpretiranju malce preveč zapadel pod romantične vplive, pa tega nikakor ne bi mogli pripisati nekaterim pojavom v »sodobni« naivni umetnosti. Po uveljavitvi naivcev na umetnostnem trgu se je začel pojavljati dobičkonosen manirizem, ki upodablja krdela nasmejanih kmetov sredi opravil, zasnežene kmečke hiše z obveznim belim dimom, svete Florijane polomljenih udov, ki z Niagarskimi slapovi gasijo požare. K tej panogi bi dodal še celo plejado ljubiteljskih krajin, ki krasijo stene meščanskih domov. Njihov edini moto je, da se poizkušajo oklepati nečesa, čemur se reče realizem, to je namreč tista reč, ki pokaže na platno točno tisto, kar lahko prepoznamo, in to nas seveda zelo zelo pomirja.

Za razliko od naštetih vizualnih anomalij Nosea odlikuje svež pristop, ki preko centralnih, spiralnih in diagonalnih kompozicij razgalja probleme vsakdanjega življenja. Življenja, ki v svoji naivnosti negira vsako trivialnost in iz še tako banalnih predmetov ustvarja simbole, umeščene v sliko, ki postane nekakšna prefinjeno tkana pajčevina psiholoških stanj, kakršna uspevajo le na platnu naivnih slikarjev.

Seveda bi se lahko kakšen likovni poznavalec zmrdoval nad metjejsko nedorečenostjo del, češ da Igor Nose ne bo nikoli postal kakšen Michelangelo ali Richard Diebken. Ali pač? V svetu naive se nikoli ne ve.

Igor Papež

Razvojno izobraževalni
center Novo mesto

www.ric-nm.si

info Tocka

DRUŠTVO NOVO MEŠKIH ŠTUDENTOV

DOLENJSKA
BANKA

Knjigarna Goga

30. junija ob 20. uri. Literarno-glasbeni večer s promocijo zgoščenke **Ogenj v ustih**. Gosta večera bosta Dane Zajc in Janez Skof.

1. julija ob 21. uri. koncert skupine **Dom za sanje**

Študentski servis

obvešča vse študente in dijake, da se lahko s 1. junijem vpišejo v čakalno vrsto za delo.

Študijska knjižnica Mirana Jarca

1. do 30. junij – **Sejem rabljenih knjig**

1. junij – ob 19. uri, potopisno predavanje o **Avstraliji**, ki ga bo vodil Franci Horvat

8. junij – ob 19. uri, predstavitev dejavnosti Filatelističnega društva iz Novega mesta. Ob tej priložnosti bo predsednik društva Alojz Tomc predstavil njihov zbornik.

15. junij – ob 19. uri, predstavitev knjižne novitete – prvenca **Srečanje z Mihaelom**. Gostja bo avtorica, bibliotekarka Ivana Kužnik.

Park, novomeški mladinski časopis

Razpis za novega odgovornega urednika časopisa Park

Uredniški svet Založbe Goga razpisuje mesto urednika časopisa Park za dobo dveh let. Kandidat pa naj bo študent višjega letnika, absolvent ali diplomant humanistične /družboslovne usmeritve in ne starejši od 35 let. Vloga naj vsebuje kratek življenjepis in programsko vizijo za dobo dveh let. Oddati jo je treba na naslov Založba Goga, časopis Park, Prešernov trg 8, 8000 Novo mesto, s pripisom »Razpis za urednika«, najkasneje do 20. julija.

Iščemo sodelavca na področju trženja

Vse informacije o načinu dela lahko dobite na e-naslovu davidbratoz@hotmail.com ali po tel. 041/274-918. Začetek dela je z novo sezono Parka, torej v začetku septembra. Vabimo vse, ki jih zanima trženje, da izkoristijo to odlično priložnost in prek praktičnega dela, ki – glede na uspešnost – omogoča tudi lep zaslužek, spoznajo specifikko poslovanja z oglaševalci.

ZAVOD MLADINSKI KLUB NOVO MESTO IŠČE

DIREKTORJA / DIREKTORICO

Od kandidata ali kandidatke pričakujemo sledeče:

- ima vizijo razvoja zavoda ter organizacijske in vodstvene sposobnosti,
- ima opravljenih najmanj 2/3 študijskih obveznosti za visokošolsko izobrazbo,
- predloži enoletni program dela

Dvoletni mandat se prične predvidoma septembra 2000.

Možno je honorarno-pogodbeno delo ali redna zaposlitev.

Vloga naj vsebuje: kratek življenjepis, kratko vizijo razvoja zavoda in enoleten načrt dela. Predloži jo **do 1. avgusta 2000** na naslov Mladinski klub, Prešernov trg 6, Novo mesto, s pripisom »Razpis za direktorja«.

VODJO GOSTINSTVA

Kandidat(-ka) za vodjo gostinstva naj:

- ima vizijo razvoja gostinske dejavnosti v LokalPatriotu in drugod,
- ima organizacijske in vodstvene sposobnosti
- ima gostinsko izobrazbo ali pa je pripravljen opraviti tečaj iz gostinstva,
- predloži šestmesečni program dela na področju gostinstva v LokalPatriotu in drugod;

Možno je honorarno-pogodbeno delo ali redna zaposlitev že avgusta 2000.

Vloga naj vsebuje: kratek življenjepis, kratko vizijo razvoja gostinstva in šestmesečen načrt dela. Predloži jo do 15. julija 2000 na naslov Mladinski klub, Prešernov trg 6, Novo mesto, s pripisom »Razpis za vodjo gostinstva«.

VODJO IN ČLANE PROGRAMSKEGA SVETA

Vabimo Nezemljanke in Nezemljane z galaktičnimi idejami in okužene z virusom dobre volje, ki se želijo spopasti z dolgčasom in ustvarjati bogato in raznoliko vsebino LokalPatriota in drugih naših prireditev.

Če želiš sodelovati, imaš pripombe na novomeško sceno in nove ideje, se oglasi na lokalpatriot@drustvo-dns.si ali po pošti na Mladinski klub, Prešernov trg 6, Novo mesto, s pripisom »Program«.

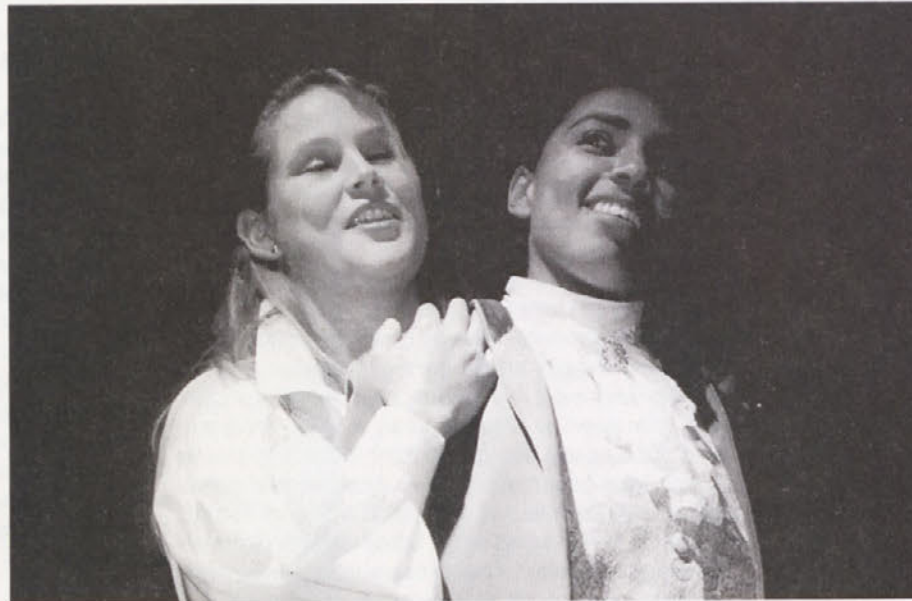
Scene iz Mozartove Figarove svatbe

Spominjam se, ko sem pred kakimi šestimi leti napisal svojo prvo recenzijo za Tribuno: šlo je za P. A. C. de Beaumarchaisa *Figarovo svatbo*, tedaj prvič prevedeno v slovenščino. Kot vemo iz osnovnošolskih klopi, je Figarovo svatbo kot predlogo za svojega Matička izbral Anton Tomaž Linhart, zato ima za Slovence Figaro prav poseben pomen, zvezan z začetki naše dramatike. Silovit družbeni naboj te komedije, ki jo je Linhart v resnici učinkovito prestavil v domače razmere (tega pred šestimi leti ne bi bil pripravljen napisati), je danes seveda pretežno izginil, spominjamo se ga lahko le z nekakšno zgodovinsko nostalgijo na čase plemstva in meščanstva, ki je pač vedno nekaj varljivega kot vse podobe preteklosti nasploh. No, če govorimo o operi, za katero je libreto napisal razvpiti Lorenzo da Ponte, je štos v tem, da morata potem zgodba in glasba govoriti s sredstvi, ki presegajo aktualističnost, če želimo, da je neka prek dvesto let stara opera še vedno zanimiva. V Figaru seveda še o(b)staja primarni komizem, nevezan na aktualni trenutek, toliko bolj pa je, kot vedno pri Mozartu, aktualna sama glasba.

O predstavi pravzaprav ni veliko reči, saj je bila izvedba scen na visoki ravni: salzburški študentje pač vsako leto za spoznanje bolje pojejo, orkester je bil tokrat sestavljen iz profesionalnih slovenskih glasbenikov... Edina opazka lahko leti na nekam sodobne režijske prijeme, tiste iz vrst metafikcije in efekta potujevanja; sicer priznam, da je treba manjkajoče odlomke (na Otočcu seveda nismo slišali cele opere) nekako povezati, pa tudi publika je lažje razumela vsebino; toda zame osebno (dopuščam tudi drugačen vtis) so bili ti vrivki, sploh prvi od njih, malo preveč šokantni, morda lahkotno-komičnemu ozračju opere, kjer se vse ves čas giblje, neprimerni. Toda to so skoraj nepomembni detajli, ki zbledijo spričo simpatičnega dejstva, da so nebo zvezde, osvetljava bakle in stene grajsko obzidje. Ne, tako prijetnega okolja za poslušanje opere si skoraj ni mogoče zamisliti...

V našem, novomeškem, primeru, pa je še pomembneje opozoriti na podjetnost mladih ljudi (predvsem Irene Yebuah, kolegov soorganizatorjev in DNS), ki jim gre vsa hvala, da v Novem mestu že tretje leto poslušamo operne odlomke. Zdaj, ko je stvar resna, ko so zainteresirani tudi sponzorji, ko se tudi občina že kiti z dosežki svoje mladeži, lahko rečemo in upamo, da se je opera končno prijel. Bodimo torej veseli - Novo mesto, glede na splošni odnos do kulture, si namreč operne produkcije niti ne zasluži.

Marijan Dovič
fotografije Jana Dominko

DanD v LokalPatriotu, foto Tomaž Grdin

park

novomeški mladinski časopis
št. 9 - 10, letnik III, junij - julij 2000

ISSN 1408-7189

Plemcar Andreja
Knjižnica Mirna Jarca
Rozmanova 76

2000 - Novo mesto

novomeški mladinski časopis

Odgovorni urednik: Marijan Dovič
Oblikovanje: Jurij Kocuvan
Ilustracije: Janez Vidrih
Naslovnica: Klemen Vuica

Ustanovitelj: DNS
Izdajatelj: Založba Goga
Za založbo: Gregor Macedoni
Trženje: David Bratož
Distribucija: Marko Kralj
Filmi in tisk: Špes grafika

Naslov uredništva:
Park - Založba Goga
Prešernov trg 8,
8000 Novo mesto
e-pošta: park@drustvo-dns.si

ZALOŽBA
GOGA

PRIDI IN SE SPREHODI PO SVOJEM PARKU!